

EESTI

2. Geograafiline
Mängude

ERINUMBER

PORDILEHT

Nr. 6 * juuni * 1939

ENSENO

ÜHISTEGELIK
KINDLUSTUSSELTS

„EKS-MAJA“

ASUTATUD 1866. A.

TALLINNAS

HARJU TÄN. 45

KODUKESKJAM 478-08

A.-S.

TALLINNA KÕIEVABRIK

John Carr'i pärijad

KOPLI TÄN. 33

TELEFON 439-79

T. K. V.

Sisal- ja kookosmatid, linikud ja vaibad

ÖÖLOKAAL

DANCING „PARIS“

Suures juunikuu eeskavas esinevad
maailmakuulsad ungari tantsijatarid

SISTERS B?

PARTERAKROBAADID

2 LATINI 2

Tantsijatar

MONA RAY

Karaktertantsupaar

AIME JA ARVO

Mängib JOH. PORI oma orkestriga.

Eht impoteeritud

MARSEILLE SEEP

märgiga

„VIINAMARI“

ei tohi puududa üheski majapida-
mises. Ta on õrn ja vahutab hästi

Saadaval igal pool

AINUESINDAJA

O.-U. EUGEN BEVER & Co

Tallinn, Lai 20

EESTI SPORDILEHT

SPORDITEADUSLIK KUUKIRI

20. AASTAKÄIK

Nr. 6

JUUNI

1939

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel
igä kuu 5. päeval. **Toimetus ja talitus:** Tallinn, Harju 48-6.
Tel. 444-28. Talitus avatud igä äripäev kl. 9-3.

TELLIMISHIND: aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 kr., 1/4 a. 1 kr.

Välismaale aastaks 6 krooni, 1/2 a. 3 kr., 1/4 a. 1 kr. 50 snt.

Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites

Üksiknumber 35 senti.

Toimetaja: AADU ADARI.

Vabariigi President Konstantin Päts

Eesti Mängude aupatsoon

„Teil on suur eesmärk“

Oleme näinud, kuidas mängudega, kehaliste harjutuste abil on juba vanal hallil ajal riigid ja rahvad endid korraldanud. Teame, kuidas vanas Hellases peeti olümpiamängusid ja kuidas need olümpiamängud Greeka riigi kõik üksikud rahvaosad kokku töid ja nendes rahvuslikku meeleolu ja iseteadvust õhutasid. Teame, kuidas üks Greeka ajaloolane Rooma poolt ähvardava hädaohu kohta tähendas: „Teie pidage meeles, kui nüüd tõusevad pilved, siis on meie ilusatel mängudel, meie ilusatel unistustel ja rahva kokkukogunemistel lõpp.“

Mängudega elustati ja tõsteti Greeka rahva iseteadvust. Ka Eesti Mängud peavad teenima seda eesmärki. Meie ei pea arvama, et mängud on ainult kokkutulekuks ja lõbustamiseks. Rahvamängude ettevalmistamine nõuab palju aega, vaeva ja tahtmist. Ja see ongi tähtis. Noorsugu peab õppima kindla eesmärgi poole püüdma, temal peab olema selleks tahtmist ja ta peab selleks ka vaeva nägema ja korralduste alla painduma. Rahvamängud kosutavad tervist ja teritavad vaimu. Aga meie teame, et terved rahvaliikmed annavad ka terve, elujõulise ja tööväimsa rahva, kes on ühtlasi iseteadev.

Selleks palju jõudu, tahtmist ja püsivust.

(Presidendi läkitusest Eesti Mängude puhul.)

EESTI MÄNGUDE PIDULISTELE

Kõik Teie, Eesti Mängude Pidulised, nii osavõtjad kui pealtvaatajad, olete rohkete tuhandetena kogunenud meie riigi vanasse ja kuulsusrikkasse pealinna. Teie olete kui üks pere kokku tulnud kogu meie riigist, ka kõige kaugematest kodumaa nurkadest. Teie hulgas on pidulistena rohkesti neid, kes juba 5 aasta eest kas staadioni murul ja söerajal võimlejate ja võistlejatena või ümber muru ja söeraja tihedas vaimustunud rahvahulgas pealtvaatajatena kaasa elasite esimestele Eesti Mängudele.

Nüüd, Teie, need esimesed, ja veel palju suuremal hulgal need uued noored, keda on vallutanud entusiasm osa võtta ja kaasa elada järjekordselt küesolevatele Eesti Mängudele, olete kõik jälle koos Kadrioru staadionil. Vahepeal, selle 5 aasta kestes, mis on möödunud esimestest Eesti Mängudest, on meie sport ja kogu meie kehakultuuriline liikumine teinud jõudsaid edusamme.

Kadrioru staadioni, mis uuendati esimesteks Eesti Mängudeks, leiate Teie nüüd ees veelgi rohkem uuendatuna ja suuremana. Kuid vähemalt sama suurenemise võrra on suurenenud ka meie aktiivse spordirahva ja aktiivsete spordisõprade hulk.

Eesti Spordihoonde, mis esimeste Eesti Mängude ajal tundus veel kaugema unistusest, on nüüd kindlalt teoks saamisel lähemate aastatega.

Need on kaks väljapaistvamat edusammu meie spordiliikumise alal. Nendest edusammudest veel suuremaks tuleb aga hinnata seda, et viimase viie aastaga meie spordirahva hulk on suurenenud rohkem kui üalgi varemalt ja samaselt on meie sport esimestest Eesti Mängudest saadik ka rahvusvahelises ulatuses tulnud toime oma kõige võimsamate suursaavutustega meie riikliku iseseisvuse 21 aasta kestes.

Meie edu on võimalikuks saanud selle tõttu, et meile kõigile on kallid need kõrged ülesanded, mida meie ühiselt oleme täitnud ja mida meil edasi on täita noorsookasvatuse, riigi julgeoleku, koduse rahu, üldise heaolu ja rahva tervise alal.

Eesti Mängudele kogunenult taotleme meie kõik nende kõrgete ülesannete parimat täitmist. Selleks kohustab meid omariiklus, omakultuur ja meie riigi ja rahva tulevik.

Eesti patriotismil on elujõulisuse säilitamiseks ja tugevdamiseks tarvis, et ta sisaldaks endas võimsat ja kaasahaaravat. Ühe ja tugeva osa sellest sisust tahavad igale eestlasele anda Eesti Mängud.

Meie kõik ühiselt loodame, et nüüdsed pidupäevad saavutavad võidu eeskätt juba oma laiaulatuslikkusega. Nüüd, esimeste Eesti Mängudega võrrelduna, tuleb korruga üle kogu kodumaa kokku kaks korda rohkem tuhandeid pidulisi kui neid oli 5 aasta eest.

Olgem julged oma jõus ja olgem selle väärilised, see on minu soov kõigile Eesti Mängude Pidulistele.

K. Terras,

Eesti Spordi Kesklüüdi esimees.

Joudu ja ilu

EESTI MÄNGUDEL

Olime natuke oodanud, kui teatati, et astuge edasi. Riigivanem võtab vastu Eesti Spordi Keskliidu delegatsiooni esimeste Eesti Mängude asjus. See oli Toompea lossis 12. mail 1934. Kell näitas 13.13.

Riigivanem oli Eesti Spordi Keskliidu kirja juba mõni päev varem vastu võtnud. Nüüd L. Tõnson täiendas seda lühidalt, märkides, et esimesed Eesti Mängud töötavad omada haruldast edu. Seejuures Eesti Spordi Keskliit palub, et härra Riigivanem ühes Vabariigi Valitsusega võtaks kontrolli ja juhtimise Eesti Mängude korraldamisel enda peale. Lisas veel, et Eesti Mängude korraldamisega on ette näha defitsiiti 10.000 krooni ulatuses.

Riigivanem K. Päts avaldas vastuseks, mis siin peaaegu sõna-sõnalt toodud, järgmist: Lugesin juba lehest. Eile õhtul valitsuse koosolekul tuli see küsimus kõne alla. Oli pikem mõtetevahetus sel puhul. Märjiti, et need on väga suureks paisunud. Küsiti, kas neid esimesel korral ja esimesel aastal nii suure hulga toime panna. Valitsusel ei ole ka praegu krediite selleks. Teiselt poolt tähendati, et riigis peaks valitsuses üks koht olema, kus see läbi arutatakse. Tehtigi valitsuses üksmeelse arvamisenä korraldus, et tervishoiuvalitsus ja haridusministeerium teiega otsekohesesse ühendusesse astuksid. Haridusministeeriumis kaalutakse siis läbi, mis ja kuidas teha. Tuleb selgitada, kas kõik on küllalt ette valmistatud.

Seepeale L. Tõnson andis lähema seletuse ettevalmistustöödest, eriti peatudes instruktorite tegevusel. Märkis, et materjal on täiesti viimistletud ja et ettevalmistustööd on tehtud kõige paremas usus.

K. Päts: Vaadake, küsimus on selles, et kui see halvasti välja tuleb. Seda kardeti valitsuses.

L. Tõnson järgnevalt avaldas soovi, et riigi valitsus mängude korraldamise kohta ütleks oma sõna. Rõhutas, et Eesti Mängude korraldamine on ühtlasi suur riiklik ülesanne.

K. Päts: Ise toetasin valitsuse koosolekul seda mõtet, et riik peaks lähedale astuma nende korraldamisele. See küsimus tuleb ministeeriumis lahendada. Mida kiiremini ministeeriumiga kontakti astute, seda kiiremini ta laheneb. Eesti Mängud — see on esimene niisugune asi. Valitsuse soov on, et haridusministeerium astuks nende korraldamisele lähedale.

Kell näitas 13.30, kui Eesti Mängude küsimus oli selge.

Eesti Spordi Keskliidu delegatsiooni veendeks oli, et riigivanema ja valitsuse sanktsioon ja kontroll mängude kohta on kõige kindlamaks ja täielisemaks garantiiks, et mängude edu kujuneb vastavaks ja vääriliseks nende eeldustele, mis mängudest osavõtu kohta on olemas rahva noorpõlves. Eesti Spordi Keskliidu palveks oli, et riiklik osavõtt Eesti Mängude korraldamisest leiaks valitsuse poolt jaatava otsustamise, kuna sellel on määrav tähtsus mängude kohta.

Riigivanem K. Päts otsustas Eesti Spordi Keskliidu selle palve jaatavalt, millega, nagu eelpool juba märjitud, Eesti Mängude küsimus oli selge.

Mida loodeti esimestelt Eesti Mängudele?

Loodeti, et nendel on oma sümboolne ja praktiline tähendus. Loodeti, et nad näitavad, et rahvahulkades on küpsemas uus elulesuhtumine, et on teostumas murrang masside hingelaadis. Rõhutati, et neid tuhandeid sportlasi ja spordihuvilisi ei ole keegi käsutanud, sunnitud ega meelitanud kokku.

On tõsi, et korraldajatele hakkas sadama ülesandmisi osavõtjate otse uputavas külluses, nii et tuli hakata piirama osavõtjate arvu tehniliste raskuste kartusel.

Harald Tammer kirjutas „Päevalehes“ esimeste Eesti Mängude avapäeval: Võib koguni arvata, et see vaimustus jätkub veel peale mängugi, kasvab, areneb ja loob seesuguste mängude pidamise traditsiooni.

Leiti, et noorema põlve elutung ja enesemaksmapanemise-ihajäljendab kõigepealt küll seda, et mõõdumas on varakoltunud, verevaeste neurasteenikute ajajärk, kes leidsid elu suurema mõtte värsis „Ilus on surra, kui oled noor!“. Selle mõtte vastu astus esimestel Eesti Mängudel noorpõlv, kelle keha on põlenud pruuniks päikesest, kelle lihased vetruvad kui teraskõied, kelle meel terane, kelle tahe tugev, kes spordiväljal õppinud otsima just suuremaid takistusi, kangemaid vastaseid, et neid võita, kes kogu aeg treeneerib end just raskuste võitmiseks. Need on omadused, mis kuuluvad kangelase algüübile Eesti uues noorsoos.

Esimeste Eesti Mängude puhul tunni, et spordi ja kehakultuuri kaudu avaneb uusi teid meie heledama tuleviku suunas, et imbub meisse uut optimismi ja elurõõmu! See äratundmine laialdastes massides seoses Eesti Mängudega on kõige rõõmustavam, see on, mis Eesti Mängudele nii viie aasta eest kui ka nüüd annab rahvusliku ja riikliku tähtsuse. Tähtsam kui tehnilised saavutused on mängude psühholoogiline ja kasvatav külg ning nende läbi teostuv propaganda.

Eesti Mängude ülesandeks on kangelaslikkuse, võidutahte ja elurõõmu tuksatustes anda suurt kooskõla elujaatamiseks. „Ausus, õiglus, tervis, rahu meie lipu alla mahub,“ nagu seda „Spordilipus“ ütleb H. Visnapuu.

Ning veel üheks suureks sooviks oli esimeste Eesti Mängude korraldamisel, et sportlaskond teeniks siis — see oli 5 aasta eest — veel kõhklevalt eemalseivate ringkondade ja riigijuhtide usalduse.

Pärast esimesi Eesti Mängusid võidi rahuldustundega öelda, et „säärast suurt, võimsat, kogu rahvast haaravat kehakultuuri-pidustust pole Eesti pind veel näinud“. Kimmitati, et Eesti Mängud on „ühtekuuluvustunde kindlustajaks mitte ainult kolmeks päevaks, vaid veel rohkem tulevikus“.

Esimesed Eesti Mängud olid suureks ja võimsat mõju avaldanud fooniks Eesti spordiliikumisele. Ka need konservatiivsed ringkonnad, kes olid suutnud püsida umbusklikena spordi vastu, pidid tunnistama spordi nendele järsumalt üle ootuste ilmsiks saanud kõrget ja selget

väärtuslikkust. Meie spordi suurejoonelisem tunnustamine esimeste Eesti Mängude mõjul toimus avameelselt ja kindlamakujuliselt kui seepoolest lugu on olnud varemadel puhkudel. Ja see tunnustamine on juba praeguseks jõudnud anda suuri ja rõõmustama panevaid tulemusi.

Eesti Mängudel tuli 5 aasta eest ja tuleb ka nüüd ning tulevikus olla tugevaks talaks meie spordiliikumise püsimisel elujõulisena ja alati nooruslikuna. Eesti Mängudel tuleb olla meie elujõu kõige loomulikumaks, otseku paratamatuks funktsiooniks. Eesti Mängud on selleks, et eestlast ühendada eestlasega tugevaks rahvaks — läbi spordi.

Kui mitte siiani, siis vähemalt kuni 1934. aastani olid esimesed Eesti Mängud suurimaks ettevõtteks Eesti Spordi Kesklidule. See pole liialdus, vaid küllaldaselt ajalooline, et esimesi Eesti Mängusid osa meie tolleaegsete spordijuhitide seas veel paar kuud enne nende toimimist kalduti hindama L. Tõnsoni „isesuguseks hullustuseks“. See kalak jäeti aga tähele panemata, mindi üha edasi, ja püksis kõi otsas toodi kaasa sääraseidki, kes kõi otsast kinni hoidsid eneste arvates ainult selleks, et rohkem takistada kui avitada.

Muidugi — iga uue asja vastu on vastuseisjaid. Kui hakati ehitama raudteid, siis leidis neid, kel polnud sellesse usku. Samuti oli rohkesti neid, kes lennuasjandusest suurt ei oodanud. Kuid sarnane vaade, nagu selgunud, on ajutine nähe. Nii oli ka esimeste Eesti Mängudega.

Pärast esimesi Eesti Mänge võisid tagasihoidlikumadki kinnitada, et Eesti Mängud annavad osavõtjatele ja pealtvaatajatele samasugust hoogu ühiseks tööks, visaks edasirühkimiseks ja leplikuks liitumiseks, nagu meie senised vaimsed suurpäevad — laulupidud — on eesti rahva liitnud, üksmeelele juhtinud ja edasipüüele yaimustanud. Märgiti seda, et Eesti Mängud kahtlemata annavad meie noortele uut hoogu noorusrõõmu, distsipliinitunde ja endahoverdamise tõusuks, mida on meie rahvale vaja.

Eesti Mängude tuleviku väljavaadete kohta avaldati 5 aasta eest, et kindlam pant nende mängude traditsiooni jätkamiseks on ürgselt avalduv sisemine sund ja tarve kokku tulla ja võistluses endid avaldada.

Kirjutati: Kui enam kui kuuekümne aasta eest vankrid vurasid paljudest kodumaa nurkadest kokku Taaralinna ja töid kaasa lauljaid ja kuulajaid esimesele üldlaulupeole — siis samuti ei tarvitsenud kõigil neil teadlikult ja uhkusega eesti vammust kandvaid meestel ja naistel murda pead laulupidude edaspidise arenemise pärast. Tarvis oli vaid sisemist tuld ja kõik muu tuli iseenesest.

Sinepiivakesest on kasvanud suur puu. Laul on saatnud rahvast ta tõusuteel. Ei ole asjata hõimumaa ja vennarahva suur kodumaatunde hingestaja Juhani Aho lausunud, et „lauldes, Soome, me lagunud pesa kohendame“ — ja seda rahvusliku surve ajastu karmimalgi momendil.

Ja asjata ei ole ka öeldud, et Eesti rahvas on enese vabaks laulnud.

Ilu kaksikvend on Jõud. Ilu ilma Jõuta muutub verevaeseks ja ebamaiseks. Jõud jääb ilma Iluta tooreks ja vägivaldseks. Jõud viljastab Ilu, Ilu õilistab Jõudu.

Jõudu, ilu ja ausat mängu — seda kõike on Eesti Mängudel. Meie teame, et meie rahvas armastab heledat elu ja et ühtlasi tuleb tõsta riigi auväarsust. Selle eesmärgi — heleda elu ja riigi auväarsuse — saavutamisel on üheks vahendiks sport.

Sport on tõmbav, kaunis ja paljutõotav, kuid seejuures siiski ei ole ta vaba takistustest, vaid just nõuab võistlemist ja võitmist takistuste ning raskuste ületamiseks.

Tavaliselt öeldakse: sport — see on puhkus ajaveetmisel. Ka sellena ta on hea. On ju sport eriliseks tervislikuks puhkuseks. Kuid spordis tuleb leida veel muud. Sport — see on kogu maailmas tunnustatud vahend sportlaste kasvatamiseks ja kogu rahvasse mehisuse, jõu, taibukuse ja tahtejõu istutamiseks. Spordi abil rahvas kasvata-

takse raudne tahe, vastupidavus ja visadus — ning kõik see distsiplineeritud vormis. Sport tugevdab ausust, õiglust, kohusetruudust. Spordis on kõigi nende kaunite omaduste idu rahva ja riigi suhtes.

Meie võime eneste kohta öelda, et meie oleme rahvas, kes oma tööga ja saavutustega on tõestanud oma mehisust, jõudu ja vastupidavust. Kuid meie võime veel edasi kasvada, võime saavutada veel suuremat. Ka spordis võime meie minna edasi kaugemale ja kõrgemale.

Ei tule pidada halvaks rekorde. Ka need on väga soovitatavad. Paljud rahvad, kes on vähem tuntud, nagu ka meie, on endile pööranud teiste rahvaste ja maailma tähelepanu tänu spordile, rekordide varal.

Sport peale selle omab veel teisegi tähenduse. Sest sport haarab kõige laiemaid rahva ringkondi. Eesti Mängud on tõenduseks sellele, et sport kasvatab arusaamist, distsipliini ja organiseeritud koostööd.

Sport ja Eesti Mängud kutsuvad koostööle, ja vastastikusele arusaamisele — selleks, et meie võiksim vastu minna kõrgetele eesmärkidele spordi alal samaselt nagu meie seda taotleme töö ja elu kõigil aladel.

Eesti Spordi Kesklidu praegune esimees, riigisekretär K. Terras, 1934. a. lõpul, valituna Eesti spordijuhiks, avaldas ametisse astudes esimeste Eesti Mängude kohta: „Eesti Mängud olid väga ilusaks ja heaks spordi propagandaks. Et nad peeti ja et nad hästi toimusid, selle üle võib rõõmu tunda. Poole sõnagagi ei saa nende kohta halba öelda.“

Sedasama loodame ka nüüdsetelt 1939. a. Eesti Mängudelt, mis järjekorralt on teised. Vanasse Tallinna toovad need suured pidupäevad tavalisest palju suuremal määral elu ja rõõmu. Pidutunne vallutab nii vaatajad kui vaadatavaidki. Tunnustust tuleb anda kõigile nendele rühmadele, meestele ja naistele, poistele ja tüdrukutele, kes endid hoolsasti on ette valmistanud esinemiseks Eesti Mängudel.

Jällegi — nagu ka pärast esimesi Eesti Mängusid — oleme kindlad, et spordivaim ja pidutunne säilib innustavana argipäevastes toimingutes ja kandub edasi järgmistele mängudele veelgi suurenuna.

Uus põlv uues ajas otsib mitte üksnes uut vormi, vaid ka uut sisu. Ja ta on leidnud selle — läbi keha, spordi ja kehakultuuriga. Eelmised põlved nii mujal kui ka meil asusid vaimsetele üritustele keha kõrvale jättes, nüüd kogu maailmas tungitakse vaimsetele saavutustele isiku ja rahva füüsilise ja vaimse jõu kogualusel.

Esimesed Eesti Mängud olid katseks. Nüüd, pärast seda uut ajajärku sissejuhatanud katset loodame kindlusega öelda võivat, mõeldes Eesti Mängude minevikule ja tulevikule, et esimesed Eesti Mängud, muult alalt võrdlust tuues, on nagu galvani element võimsa hiigeldünamo ees. Meie oleme selle arengu teostamisel.

Eesti Mängud on kõigi eestlaste pidu- ja võistluspäevadeks, mis ühendavad inimest inimesega, ühendavad ja arendavad inimesi tugevaks rahvaks.

Toomas Kivi.

K. Käbi ja H. Kanepi Londonis pärast Dublini poksi-euroopavõistlusi.

SIIS JA NÜÜD

Voldemar P r i i on teadupärast meie agaramaid juhte kehakultuuri-pöllul. Ei teostu ükski suurem üritus, ilma et enne oleks ära kuulatud V. Prii arvamus. Ja selle raiub ta välja täielise otsekoheusega, mingu siis tema arvamus kas või täiesti risti ükskõik kelle teise arvamusel. See on selle mehe iseloomustavaid jooni, mille otsa on pörganud nii mõnigi, kes Priile on lähenenud salakavalusega või tagamõtetega. Oma arvamusel truuks jäädes pole V. Prii kaugeltki põikpea, vaid ta oskab ka väga hästi leida kompromissi, kui peab seda asja huvides vajaliseks.

Ülaltoodud ridu lugedes võidaks vahest tulla vääramusele, et jutt on kaldunud V. Priile tema mõne juubelisünnipäeva puhul. Käesoleval juhul siiski mitte, sest kuigi V. Prii on aastates „vanapoolne“ mees, jääb tal praegu viitekümne eluaasta täitumisest siiski paar aastat vajaku. Temast juttu oleme aga teinud sissejuhatuseks vajalisele jutuaajamisele tema endaga, sest V. Prii on neid väheseid spordi keskliidu juhatusliikmeid, kes keskliidu juhatuse praegusest koosseisust olid aktiivselt tegevad ka esimeste Eesti Mängude organiseerimisel ja teostamisel. Peale tema olid nendeks veel ainult Karl Pahk ja Raoul Saue. Keskliidu abiesimehena oli V. Prii tegev esimeste ja on tegev ka nüüdsete, teiste Eesti Mängude puhul.

Intervjuerisime V. Priid tema juures äris.

— Mis ajast teie õieti olete keskliidu juhatusliige?
— Mind valiti sellele kohale 1934. a., just enne esimesi Eesti Mänge. Aastate arvu juures neli on üldse minu numbriks.

— Kuidas nii?

— Kui mind esmakordselt valiti spordiorganisatsiooni juhatusse, siis kirjutati aastanumbrina 1924 ja siis sai minust v. s. Spordi juhatusliige.

Nüüsi: ilma et V. Prii ise oleks vähimalgi määral sellele vihjanud, arvutas nende ridade kirjutaja, et oli usutletava suhtes siiski sattunud ühele juubelile — 15 aastat tegevust spordijuhina. Ning hiljemini, lahkunult V. Prii juurest ja sirvides spordibiograafilist leksikoni, võis leida veel ühe aastanumbri (neid võib olla veel rohkemgi), mis lõpeb neljaga, nimelt a. 1914, ja mis tähtis on V. Prii elus selle poolest, et ta nimetatud aastal abiellus. Seega siis on V. Priil tänava hõbe-pulmade aasta.

Uudishimu viis jutuaajamise tema kavatsatud teemast veidi kõrvale:

— Kas tohib küsida, kuidas teie 15 a. eest sattusite v. s. Spordi juhatusse?

— Ei osanud suud kinni pidada, sellepärast.

Nii naljatas V. Prii vastuseks. Ning selgus lugu: V. Prii oli tol ajal kaasomanikuks V. J. Gorbatsjevi kaubamajas, kui ühel päeval sisse astus tuntud spordi-

Voldemar Prii

Karl Pahk

Raoul Saue

Ainsad Eesti Spordi Keskliidu praegusest koosseisust, kes olid tegevad ka esimeste Eesti Mängude organiseerimisel.

tegelane A. Miller, kes oli v. s. Spordi juhatusliige. Pärast äriasjade õiendamist kasutas A. Miller kaubamaja telefoni, et helistada v. s. Spordi kadunud asjaajajale R. Saulmanile, kellele ta teatas, et Falkpargis asetseva seltsimaja ostmisest tulevat siiski loobuda ning leppida ainult teise korra üürimisega. Kuna aga kõne oli toimunud avalikult V. Püri juuresolekul, hakkas viimast asi huvitama. Kuulda saanud täpsemad andmed, kalkuleeris V. Püri kohe, et kasulik on siiski kogu maja omandamine. Selle kalkultatsiooni tagatipuks oli, et R. Saulmanile tehti uus korraldus ja et V. Püri ühtlasi paluti v. s. Spordi juhatusliikmeks, ise oma kalkultatsioone ellu viima.

— Näete nüüd, oleksin ma tookord vait jäänud, poleks mind kaasa kistud.

Edasi läks V. Püri oma seltsi esindajana eriliitusesse ja siis jalgpalliliidu esindajana spordi keskliidu esindajatekogu koosolekule. 1934. a. koosolekul sattus ta vastamisi ühe kavatsusega, mille järgi taheti piirata esindajate arvu keskliidu esindajatekogus. V. Püri arvamus leidis poolehoidu ja selle kaitsmiseks valiti ta keskliidu juhatusse, kus ta nüüd on üle viie aasta järjest kaasa tegutsenud.

— Milliseid raskusi oli esimeste Eesti Mängude organiseerimisel?

— Kõigi raskuste loetlemiseks pole tarvidust, kuid üheks suuremaks raskuseks oli suur umbusk ettevõtte vastu. Edasi võiks loetleda raskustena keskliidu esimehe kriisi, ebasoodsat poliitilist õhkkonda, keskliidu tühja kassat ja staadioni tribüüni väikest mahutavust. Asja etteotsa asus kadunud Leopold Tõnson. Mäletan veel väga hästi tema lauset, kui murdsime pead raha hankimiseks, et laiendada staadioni tribüüni. Raha võis veel kuidagi hankida, kuid puudusid väljavaated selle tasumiseks hiljemalt. „Meie ehitame,“ lausus L. Tõnson, „kes maksab, seda näitab tulevik.“ Temal oli seda üleemeelikult kuraasi, mis üldse oli Tõnsoni iseloomustavaid külgi. Ja keegi meist ei kahelnud, et eesmärk on niivõrd suur, et ei tohi kahelda abinõude valimisel selle teostamiseks.

— Kuid eks raha olnud teile mujalegi vaja. Kust hankisite selle?

— Pean tunnistama, et tegime igasuguseid kulutusi, ilma et raha meil peagu üldse oleks olnud. Näiteks: isegi veidi kriminaalset hõngu oli sellel, et kasutasime vabrikust arvele tellitud võimlemisdresside eest võimlejailt sissekasseeritud raha mujale. Peab kiitma, et meie võlausaldajatel oli meiega pikka kannatust. Tänapäeval on tore meenutada, mida kõike tuli teha esimeste mängude puhul. Kogu organisatsioon oli puudulik, puudusid ka vilumused, puudus kindel süsteem. Istusime sageli ööseti koos, et pureda igasuguseid pähkleid. Kui mingisugune küsimus üles kerkis, tuli hakata seda lahendama alles siis, mitte aga nii, nagu praeguste mängude puhul, kus kõik küsimused on kaugelt ette otsustatud ja kus töötab lai palgaliste jõudude kaader. Praegu on otse rõõm korraldada Eesti Mänge, kuid siis oli meil ainult tume aimus tööst, mida teha. Ainult idee ise viis meid edasi. Tuleb üldse imetleda, kuidas esimesed mängud siiski nii hästi välja kukkusid.

— Kas teil polnud kartust majandusliku sissekukkumise suhtes?

— Eks meilgi jahvatanud püksid tuult. Mäletan väga hästi viimast koosolekut enne Eesti Mänge. Istusime vastu reedet, mis oli mängude avamispäev, koos peagu hommikuni. Ja kui siis hakkasime koju minema, sadas tugevasti vihma. Meie tuju oli allpool nulli. Oli niisugune tunne, et sõida kas või Tallinnast minema. Tänapäeval ei oska enam ette kujutada, mis oleks tulnud, kui vihm oleks jatkunud ka mängude ajal, ja kuidas oleksime siis likvideerinud kohutava puudu jäägi.

Kuid taevataat oli Eesti Mängude ideega niivõrd päri, et kolmel pidupäeval andis ilusad päikesepaistelised ilmad, kuid niipea kui mängud olid lõppenud, lasi esmaspäeval seda rohkem vihma sadada.

— Kui suur usk teil valitses rahva huvisse mängude vastu?

— Olime oma ettevõttes kindlad. Kuid tegelikkus koguni ületas meie optimismi. Säärast rahvamassi kokkuvoolamist pealtvaatajainana nagu oli mängude kolmandal, seega tähtsaimal päeval, ei osanud keegi ette aimata. Kolmandal päeval olime varunud peale istekohtade pääsmeid 4000 seisukohale. Mäletan, kui toorkordne ja ka nüüdne laekur R. Saue jooksis minu juure: kõik pääsmed müüdüd, kuid rahvast aina voolab juure. Mida teha? Lausisin, et müüme niikaua pääsmeid edasi, kuni politsei peaks keelama nende müügi. Kohe sõideti autoga Kalevisse, kust saadi juure pääsmeid. Müüsimise 7500 seisukohtal Juba ainult seisukohtade arvuga olid ületatud igasugused spordipidustuste pealtvaatajate rekordid Eestis.

— Mida lausute L. Tõnsoni kohta seoses Eesti Mängudega?

— Pean ütleva, et teda tuli vaos hoida, kuid autemal suure töö puhul. Temal on tähtis koht meie kehalise kasvatuses ajaloos ja mida rohkem aega voolab tema surmast, seda suuremaks kasvab aupaiste tema ümber. Tema ideed nakatasid kõiki, kuid samas tuli teda ka tagasi hoida, et mitte roobastest välja sattuda. Mul tuli nii mitmel korral temaga vastamisi minna, kuid usun, et sellest oli kasu meie mõlemaile kui ka teostatud ettevõtetele.

— Mis oli teie hindamisel esimeste Eesti Mängude suurimaks positiivseks tulemuseks?

— Täielise riikliku poolehoidu võitmine kehalisele kasvatusel. Seda oli ka varem, kuid Eesti Mängud süvendasid seda ja tänapäeval valitseb kõige südamlikum vahekorid Vabariigi Presidendi ja kõigi meie riigijuhtidega. See ergutab veel rohkema taotlemiseks Eesti kehalises kasvatuses. Ma vist ei eksin, kui ütlen, et kõige selle teostamiseks, mida riiklikul soojal toetusel oleme suutnud viimase nelja-viie aasta vältel, panid kindlama põhialuse esimesed Eesti Mängud.

— Mida loodate teistest Eesti Mängudest?

— Kui enne esimesi mängusid oli palju skeptikuid ja kartlikke, kes alles pärast jäid rahule ega hoidnud endid tagasi kiituste jagamisel, siis teiste mängude puhul ei tea ma üles lugeda ühtki skeptikut. See asjaolu aitab eriti kaasa teiste mängude veel suuremale õnnestumisele. Teised mängud ületavad esimesed igas suhtes, — nii on minu kindel usk. Pealegi on nad saja protsendi võrra paremini ette valmistatud, mis omakorda peaks tagama suuremat edu. Ainuke, mille vastu pole kindlustust, on ilmastiku olukord. Kuid oleme optimistid ka seekord. Veidi vihma ei peaks tuju rikkuma. Eriti suurt tähtsust asetan maakondlikele mängudele. Need jäävad tulevikus lahutamatuks osaks Eesti Mängudest. Kõik ei pääse ju Tallinna, mispärast eelmängudel on seda suurem propaganda ülesanne maakondlikus ulatuses.

— Kas on mõeldav, et Eesti Mängud tasuksid endid majanduslikult?

— Võimatu. Nad jäävad ikkagi riikliku ja seltskondliku toetuse abil teostatavaks ettevõtteks. Endid tasuda ei suuda nad juba üksnes sellepärast, et ei saa mahutada pealtvaatajais nii palju inimesi, kelle varal kassad täiel määral täituksid. Kuid majanduslik puudujääk tasub end teisel teel. Nimelt suure propagandaga, mida kehaline kasvatus saab. See kõik on hüveks meie rahvale ja riigile. Ma usun, et mul pole vaja selle kohta sõnu raisata.

A. ADARI.

Eesti Mängudele head kordaminekut
soovivad:

Ehitustehniline kontor

Eduard Olari

Harju 48—15

Tel. 456-90

Karl Veskus

Riigi Ringhääling

Estonia teatrimaja

Tel. 478-20

^A/s. „Laferme“

Killamängud

Olümpiamängud

Eesti Mängud

1.

EESTI MÄNGUDE ajalugu oma viie aastaga on õige lühike. See aeg on isegi lühike inimea kohta, kui pidada silmas, et vaimse inim põlve kestust hinnatakse ainult 25 aastale. Veerandsajandist on küllaldane, et luua uusi loosungeid, uusi mõtteid mitte ainult kahe inimese võrdlusel, kelle vanuse vahe on nii suur, vaid isegi ühe ja sama inimese juures. Kui teie olete jõudnud oma elu viiekümne aastate lähedale ja meenutate, mida teie mõtlesite 25 aastat tagasi, siis kahtlemata veendute, et olete suuresti ümber orienteerunud nii paljudeski eluküsimustes ja vaadetes, mida siis pidasite vankumatuteks. Et see muutus tuleb, seda võite mõista isegi nooremana kui 50-dais eluaastais.

25 aastat tagasi, kuigi ka see on lühike aeg inimkonna ajaloo, poleks meil olnud mõeldav Eesti Mängude korraldamine, sest kehaline kasvatus ja sport polnud sel ajal Eestis veel kuigi levinud. Selleks oli vaja uue inim põlve võrsumist, uut noorsugu, keda spordiküpsaks kasvatatakse vääksem spordihuviliste hulk, kes rohkem kui 25 aastat tagasi oli veendunud ja ette kindel, et kunagi saabub aeg, millal kehakultuur muutub riiklikult tähtsaks teguriks. 25 a. tagasi avaldusid meie rahvuslikud puhanud ja pidustused peamiselt laulupidudes. Need olid siis meie rahvusliku ühtekuuluvuse tunnustajaks ja sellistena on neil tähtis koht Eesti rahva ajaloo. Tänapäeval on selleks ka Eesti Mängud. Need müdugi ei suuda ega tahagi varju jätta laulupidusid, kuid kahtlemata on nad nende teatud määril rivaalideks, seejuures aga üksteist täiendavateks rivaalideks.

Eesti Mängud on noored. Alles teist korda korraldame neid. Kuid nende tähtsus on seekordsete Eesti Mängude puhul selgem kui esimeste puhul, milal läks vaja suurt julgust, et säärast üritust üldse ette võtta. 5 aasta eest polnud meile selge isegi see, kuidas nimetada neid kehakultuuri pidustusi. Nende ametlikuks nimetuseks oli siis: üleriiklikud võimlemise ja spordi mängud. Selles nimetuses puudus isegi sõna „Eesti“. Eesti Mängude nime nende andis tegelikult ajakirjandus, võib-olla lehemeeste „laiskusest“ kirjutada alati välja pikka ametlikku nimetust. Lehemeestel ristisadana oli aga õnnelik sulg ja nimetus „Eesti Mängud“ lõi veel enne läbi kui mängud ise lõppesid. Kui esimesed Eesti Mängud olid julge üritus ja risk, siis teised Eesti Mängud on juba endast mõistetav is e. Nad ei ole veel kujunenud traditsiooniks, kuid kahtlemata kujunevad nad selleks. Meie võime täiel määral ühineda selle lihtsasõnalise ja efektiivse taotlemata juhtmõttega, mida lausub meie kõrgeim kehalise kasvatus juht, riigisekretär K. Terras:

Eesti Mängud on meie kehalise kasvatus ja spordiliikumise suurimaks ürituseks.

Kujunegu need mängud suursündmusena kauniks rahvuslikuks traditsiooniks.

2.

EESTI MÄNGUD on noored ja õieti alles ootavad oma ajalugu. Tungides aga Eesti rahva kaugemasse minevikku. võib õigustatult küsida: kas taolise üritusena pole nad siiski tegelikult tunduvalt vanemad?

See küsimus, mis oma ülesehituselt sisaldab ühtlasi jaatavust, kerkis üles juba pärast esimesi Eesti Mängusid, kirjutuse põhjal, mille ühekordselt ilmunud väljaandes „Eesti võimlejad“ (1934) avaldas H. Visnapuu. Tallinna-Tartu maanteel Vägeva ja Jõgeva vahel asetseb Kärde ürgorg. Selle sügava oru kaldal on hobuseraua kujuline tasandik, püüratuna kuuskedest, pähklipluust ja kaskedest. Selle koha nimetuseks on Killamägi ja sin on muistsed eestlased kunagi korraldanud killapidusid. Need olid suured maarahva (s. t. Eesti rahva) ühtekuuluvuse peod, täis rahva iseteadvust, enesesusaldust ja elurõõmu. Killamäel pidutseti, hõisati ja võisteldi vana-eestlaste mängudes. Killapeod olid muistsetele eestlastele umbes sama, mida muistsetele greeklastele olid olümpiamängud.

Kui raudrüütlid tungisid meie maale, elu soostus (muutus soiseks), koos temaga soostus ja puiesutus Killamägi ja selle ümbrus ja Killamäest sai hiljem ühe paruni matusepaik... Mis aga ei soostunud, oli Eesti rahva hing ja vaim. Põlvest põlve kanti vaim edasi, maa pärisperemehed ei unustanud oma õigusi, rahvas jäi püsima ja käesoleva sajandi teise aastakümne lõpuks olid pärisperemehed oma maa — Eesti maa — üle jälle pärisperemehed. Ja nagu sümbolena kõlab, et oleme uuesti ellu äratanud ka muistsete eestlaste killapeod, kuid uue aja mentaliteedi kohaselt Eesti Mängudena. Ja poleks kuigi ülekohtune Eesti Mängude suhtes, kui neid ümber ristida Killamängudeks, nagu samas mõttes on kirjutatud 1935. a. ilmunud „Spordimaga-sin“.

Eesti Mängud, Killamängud ja ütleme ka Olümpiamängud — nendes kõigis on nii palju sarnasust. Midagi pole uut maakeral. Muistsete greeklaste olümpiamängudest kujunesid modernaja rahvusvahelised olümpiamängud, muistsete Eesti Killamängude asemel asutasime Eesti Mängud. Irimaal pidasid vanad keltid Keltimängusid. See kõik on juba rahvaste põhiloomuses — korraldada suuri ühtekuuluvuse pidustusi, kus pidutseb vaim ja pidutseb keha. Rahvuslik vaim ei sure kunagi. Tema on iga-rikkude ulatava kestusega. Tänapäeval korraldavad peagu kõik kultuurrahvad oma rahvuslikke mängusid, kus tähtsal kohal on ka kehaharjutused. Kordame veel kord: need on rahvusliku ühtekuuluvuse pidustused. Krooniks kõigele on veel rahvusvahelised olümpiamängud, mis peavad olema maailma kõigi rahvaste ühtekuuluvuse ja rahu pidustusteks.

A. Adari.

5-aastasi mälestusi

...Kadrioru staadion avab oma väravad, et kolme päeva kestes võtta vastu oma murule ja tribüünile nii palju inimesi, kui see kaunis paik ei ole näinud 1923. a. laulupeost saadik. Tuhanded võimlejad ja sportlased sõidavad kokku üle terve kodumaa, et valitud võimlemisharjutustes esineda oma parima distsipliinitunde, meeltelevuse ja noorusrõõmuga, et spordi klassikalistel aladel demonstreerida oma väsimatust, jõurikkust ja osavust. Ja kümned tuhanded Tallinna kodanikud ja kaugelt erirongide ja -laevadega kohale rutanud huvilised ning entusiastid asetuvad tiheda mustendava inimüürina ümber staadioni muru ja söeraja, et elada kaasa kolm päeva kestvat elurõõmu ja elutungit pidustust...

Nende sõnadega läheneti esimestele Eesti Mängudele viie aasta eest.

Teisi Eesti Mängusid lahutab esimestest Eesti Mängudest õieti üks päev vähem kui 5 aastat. Nüüdsete mängude puhul värskendame siin mälestusi esimestest Eesti Mängudest, mille „kaja heliseb kaua veel hinges“, nagu seda esimeste Eesti Mängude lõppsõnas lausus L. Tõnson.

Juba osavõtjate registreerimine tõi üllatusi, mida võib kvalifitseerida koguni suurteks üllatusteks. Kui 1933/34. aasta vahetusel loodeti, et osavõtjaid esimestele Eesti Mängudele koguneb 2—3 tuhat (sedagi optimistlikult arvatult), siis märtsiks tõusis registreeritute arv üle 7000-de ja maiks 1934 koguni üle 12.000-de.

Tolleaegne haridusminister Nikolai Kann 14. mail 1934. a. vastu võttes Eesti Spordi Keskliidu delegatsiooni pidi kõneluse alul avaldama koguni omamoodi kartust, et esimesed Eesti Mängud võivad nende korraldajatele kasvada üle pea. Vaimustus osavõtuks oli nii ilmne, nii üldine ja nii elav, et minister lausus: „Kes ütleb, et mõne päeva pärast osavõtjate arv ei tõuse juba 25.000-le!“

Tehti otsus, millega osavõtjate arv esimestel Eesti Mängudel piirati 5000-le.

Meesvõimlejate valge püksiriie, mida Eesti Spordi Keskliidu eritellimisel oli valmistatud teatav hulk, lõppes juba tiikk aega enne mängusid. Seetõttu jäid võimlejatest hilisemad tellijad ilma valgest dressist.

Algas võimlejate ja sportlaste kokkusõit esimestele Eesti Mängudele. Neljapäeva õhtul, 14. juunil 1934, olid esinejad ja pealtvaatajad Tallinnas kohal. Esinejate ja pealtvaatajate veoks oli käigus 9 erirongi rohkem kui 250 vaguniga.

Jaa — see neljapäev 14. juunil 1934. aastal! Meeles on see päev eriti, kuna kogu mängude saatuse, nende õnnestumine või ebaõnnestumine, oli kaalul, sest ilm oli halb, erakordselt halb. Tugev tuul murdis puid, sadas vihma ja külm kippus märjakssaanud inimestele kallale.

„Mokas on need mängud ja pidustused,“ ütlesid pessimistid ja pugesis päid kraesse kiskudes majadesse. Oli küllalt ka neid, kes oletasid, et võimlejate erirongid saabuvad pooltühjalt, sest kes sellise ilmaga ulualt välja tuleb jne.

Rängalt eksis aga igaüks, kes arvas, et vihm ja vilu ilm suudab heidutada sportlasi ja spordihuvilisi. Määratupikad rongid veeresid jaama ette, vagunid rahvast tungil täis. Balti jaama perroonil põrutas Kalevi Maleva orkester mürisevat marssi, vagunitest vastati rõõmuavaldustega. Rongidelt tuleva noorrahva hulgas hakkas silma ka rohkesti vanemaid mehi ja naisi. Ühel

vanemal mehel oli terve rida rahasid ja medaleid kaelas ja rinnal. See oli, nagu selgus, üks meie vanemaaja rammumehi, kes oma võidumärkidega rinnal tulnud jälgima nooremate võistlust.

Vihma aga sadas lakkamatult. Meeleolu mängude juhtkonnas — võib öelda — ei olnud kõige rahulikum. Eesti Spordi Keskliidu juhatuse koosolek sel mängudeeelsel ööl toimus Kalevi ruumes. See koosolek oli muirelik. Väljas sadas pidevalt. Taevas oli üleni kaetud pilvedega.

Koosolekult lahkuti pärast keskööd. Enne seda oli otsustatud ilmastiku olude jälgimiseks välja panna öövalve. Tartu Metobsilt saadud teated ei olnud kuigi rahustavad. Pilvede öisel laialiajamisel tuli loota „oma jõule“.

Ja siis — hommikul kell 6 — ilm oli küll jahe, kuid selge! Üle kogu linna võimlejate ühiskorteritesse kahekümne kolmesse koolimajasse läks sel hommikutunnil korraldus: „Kõik peaharjutustele, kuid soojemas riietuses!“

Järgmisena väike mälestuslik sõnapilt esimeste Eesti Mängude avamiselt 15. juunil 1934:

Kell 17.21 kõlab 3 kahuripauku ja mastidesse tõuseb 11 rahvuslippu. Kõnetooli sammub Eesti Olümpia Komitee esimees kindral J. Laidoner avama esimesi Eesti Mänge. Ta avaldab soovi, et meie noored areneksid ikka tugevamateks ja paremateks rahva ja riigi kaitsjateks.

Orkestritelt hümn ja siis fanfaaride helid. Järgneb töotus kõigi osavõtjate nimel. Töotuse annab Nikolai Küttis, kes oli äsja tunnustatud meie parimaks sportlaseks eelmise aasta kohta. Töotus on lühike, lihtne ja pühalik.

See töotus oli järgmine: „Eesti Mängudele kogunenult mälestame oma sangarlikke esivanemaid. Töotame nende vaimus edasi võidelda Eesti vaba rahva ja riigi püsimiseks jäävalt!“

Veelgi elavamana kerkib mälestusse esimeste mängude võimas lõpupäev. Võib öelda, et kogu Tallinn jälgis võimlejate marssi läbi linna staadionile. Üldise ja üksmeelse hinnanguna kinnitati, et see oli kauneim rongkäik, mida vana Tallinn on näidanud ja näha saanud.

Staadioni tribüüni oli eriti just mängudeks laiendatud, kuid rahvamassile osutus uus, laiendatud tri-

O. Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

KÕIK

SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega

büün niisama väikeseks kui — piltlikult öelduna — tiku-
toos elevandile. Müügile lasti lisaks veel uusi tuhan-
deid seisupileteid. Kuid seegi ei vähendanud rahva-
murdu. Staadion oli välja müüdnud viimase võimalu-
seni. Seejuures mitmed tuhanded pidid leppima staa-
dioni sissekäikude taha jäämisega.

Võimlemisdemonstratsioonid õnnestusid oodatust
paremini. Harjutused tüdrukuterühmale olid koostatud
sõna otseses mõistes tüdruklikult. Harjutused, saade-
tuna rahvapärase muusikaga, pääsesid mõjule tütarlaste
arenemisele tarviliste kehaliste liigutustena, seejuures
kaotamata tütarlapselikku loomuõrnut ja -hellust. Eriti
pääses see mõjule harjutuses, kus tütarlapsed laulsid
harjutusele kaasa laulu „Vaikne, kena kohakene“. Siis
oli kontakt tütarlastest-võimlejate ja vaatajaskonna
vahel otse südamlük. Paljudele avanes siis uuesti see
omaette erimaailm, mis on seoses noorusega ja kodukoha
lihtsalt sügava armsusega. Ei ole liialdus, kui öelda, et
tüdrukute rühma esinemine oli esimestel Eesti Mängu-
del võimlemise ala klassikalise osa.

Ning lõpuks: pealtvaatajad ja võimlejad sulasid
ühiseks juubeldavaks massiks. Kuulati lõppsõnu riigi-
vanemalt, praeguselt Vabariigi Presidendilt
K. Päts'ilt. Ta ütles: „Teid ma tervitan, kes
teie igast kodumaa nurgast siia kokku
olete tulnud! Teie olete enese hoole
alla võtnud rahva ürgkapitali — füüsi-
lise jõu ja vaimse erksuse, millega meie
esivanemad tulid siia Balti rannikule.
See kapital on pandiks, et siin vaba rah-
vana elada saaksime!“

Ning siis esimeste Eesti Mängude finaali viimse
osa. Kõnetooli astub esimeste Eesti Mängude peajuht
Leopold Tõnson. Ta lausub: „Praegused mängud
on lõppenud, kuid mälestus nendest jäägu kauaks kõigi
hingele. Püsi see tuluke, mida siit saite, kaua teie hin-
ges ja soojendagu see ka teisi.“

Kõnelejat katkestab võimlejate kooris töotushüüe:
„See ei kao! See ei kao!“

Kõneleja jätkab: „Esimeste Eesti Mängu-
dega on alanud uus ajajärk. Võtke siit
kaasa samasugust võitlustahet nagu see
oli meie esivanematel!“ Ning lõpetab: „Män-
gude kaja heliseb kaua veel hingele!“

Spontaanselt puhkeb rahvamassis ühislauluna „Kui
Kungla rahvas...“ Selle lõppenult lauldakse teisigi
rahvusviise. Veel tund aega pärast ettekannete lõppu
püsib staadionil inimurd.

Kuigi esimestest Eesti Mängudest ei ole möödu-
nud rohkem kui 5 aastat, tundub peaaegu uskumatu-
na, et siis — ainult 5 aastat tagasi — esi-
meste Eesti Mängude ühe suure järelkajana tekkis
omapärane ja üge moraalisõda, mis võttis enda alla
rohkesti ruumi meie ajakirjanduse veergudel.

Ägeda vaidluse põhjustajaks oli naisvõimlejate
dress esimestel Eesti Mängudel.

Lugege, mida kirjutati: „Mind, ja arvan, et ka
paljusid teisi kaaskodanikke, puudutas väga piinlikult
Eesti Mängude lõpupäeval korraldatud võimlejate
rongkäik. Ei sobi ikkagi noori tütarlapsi supeltrikoo-
des lasta läbi linna marssida. Arvan, et sarnane
alasti-kultuuritsemine tuleks meil jätta. Meie võimle-
misjuhtidelt oleks tahtnud kiüll oodata, et neil käes-
oleval juhul oleks olnud rohkem sündsustunnēt. Ei
saa tõesti ilma sisemise protestita pealt vaadata meie
naisnoorsoo ja tütarlaste niivõrd puudulikku riietust
tänav-rongkäigul, kus supeltrikoo jätab sääred peaaegu
kuni puusadeni täiesti paljaks, olles sealjuures üht-
lasi suure kaenla- ja rinna-väljalõikega ning tõstes
esile rindade kontuure. Jalas olid naisvõimlejatel pal-
jad kerged sandaalid. Ühe sõnaga: nagu filmidivid

kuskil mererannas. Välismaal on isegi kuurortides
oma kombulspoliitsei, kuid mida nägime oma pealinna
tänavatel meie koolilaste juures!

Tullakse muidugi ütlemale, et see on sportlik. Kuid
igat liiki spordidressi kandmiseks peab olema oma
erikoht. Koolitüdrukute supelkostüümides tänavatel
liikumine rüüb rahva kõlblustunnet ja aitab kaasa
selle allavõimisele koolinoorsoos.“

Üks vastustest sellele kõlas järgmiselt:

„Jaa. „Moraal on hädaohus“, tööpoolest. Selles
olen kaljukindel. Ja on hädaohus ikka ja alati, kuni
leidub selliseid pealtvaatajaid ja selliseid kirju aja-
lehtedele. Sest, vaadake, kes saab hakkama naisuguse
hädaldava kirjaga? Kas kõrge kõlbla tasemega in-
mene? Ei, normaalsete elutungidega ja kõlblalt arene-
nud inimesele pole alasti keha ei hea ega halb. Pige-
mini puhast, ülevat rõõmu tunneb normaalne inimene
noorest, hästikujunenud kehast. Riietsema ja salaja
ihaaralt mõnulema kukuvad siin ainult igasugused haig-
lased tüübid. Nende kujutlusvõime hakkab kohe te-
gutsema nende apetiitidele vastavalt. Enamik selli-
seid inimesi pole võimelised oma tungetu sõlmpunkte
lahendama loomulikul teel ja et siis endid puhtaks pes-
ta teiste — vahest ka eneste — ees, selleks otsitakse
süüd variseerlikult mujalt.“

Mitte „poolalasti naisnoorsoo-paraad“ ei mõjunud
demoraliseerivalt, vaid naisugused variseerlikult pa-
handuvad „pealtvaatajad“.

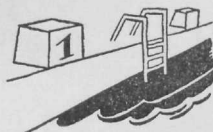
Peale poleemika avaldati ajalehtedes sama küsi-
muse kohta ka ringküsimusi. Üks gümnaasiumi di-
rektor andis oma vastusena: Mis võis seal kõlblusvas-
tast olla? Need, kes leidsid tõesti midagi süürist,
sobiksid hästi ajajärku 25 aastat tagasi, mil võimeldi
säärsaabastes, pikkaes pikstes ja püstkraedes.

Üks kirikuõpetaja leidis, et naisvõimlejate rõi-
vastus olnud kiüll „matuke vähene ja puudulik“. Muidu
arvan, ütles see kirikuõpetaja, et kui inimesed tahavad
mängida ja võimelda, siis see on hea ja korralik. Olen
täiesti nõus vanasõnaga: mens sana in corpore sano.
Pühakirjas leiab see mõte endale veel palju ilusama
paralleeli apostel Pauluse sõnades: „Eks teie tea,
et teie Jumala tempel olete, ja et Jumala vaim teie
sees elab.“

Esimeste Eesti Mängude peajuhi L. Tõnsoni vaate-
koht oli: Mängude naisvõimlejate riietust siduda kui-
dagi kõlbluse küsimusega on täiesti mõttetu. Riiet-
tusest ei olene kõlblus. Inimene ei tarvitse häbeneda
oma keha, ja seda ei tee sportlane kunagi. Naiste
esinemine tänaval võimlemisriietuses oli täiesti ko-
hane suurtele võimlemispäevadele. Tuletagem meele
muistse Hellase gümnaasiume, kus sportlased esinesid
alasti. Meie võimlejate riietust oli para-
jalt tagasihoidlik ja meeldiv.

Eelpool on lühidalt kokkuvõtuna mälestuslikku esi-
mestest Eesti Mängudest, sellest sündmusest, mille kaja
heliseb kaua veel hingele.

Esimesed Eesti Mängud tõid ilmsena esile, et meie
rahvahulkades on küpsemas uus ellusuhtumine, et on
teostumas murrang masside hingelaadis. Nüüd, teiste
Eesti Mängude eel, oleme veendunud, et see uus ajajärk,
mis algas viie aasta eest esimeste Eesti Mängudega, on
kasvanud ja arenenud veelgi võimsamaks ja haara-
vamaks, luues meile Eesti Mängude pidamise
traditsiooni.

Eesti Mängudele head kordaminekut
soovivad:

RÄTSEPAÄRI

J. KULL

S. Karja 6

Tel. 468-37

LAEVAÄRI

ED. BERGMANN ja Ko

Vabadusväljak 7

Tel. 467-31

RÄTSEPAÄRI

Firma SCHWARZ

Kullasepa 9

Tel. 443-03

Ü/K.

EESTI RAVAPANK

S. Karja 19

Tel. 425-55

KORVPALLILAHINGUD Kaunases

Euroopa kolmandad meistrivõistlused korvpallis, mis peeti Kaunases 21.—28. maini, möödusid igakülgsest edu tähe all. Turniir oli Euroopa korvpalli taseme tõusule ja korvpallisporti populariseerimisele Euroopas parimaks hüppelauaks ja majanduslikult tõi turniir korraldajatele rahuldava ülejäägi ning uut ergutust edaspidise korraldamiseks.

Võistelnud 8 meeskonna seas tuli turniiri võitjaks ja absoluutseks euroopameistriks Leedu, kes võitis kõik oma vastased. Meistermeeskonnas mängisid kaasa: Artūras Andriulis, Leonas Baltrūnas, Vytautas Budriūnas, Juczas Jurgéla, Feliksas Kriauciūnas, Vytautas Leščinskas, Pranas Lubinas, Pranas Mažeika, Vytautas Norkus, Zenonas Puzinauskas ja Mykolas Ruzgys.

Turniiri teiseks ja piiratud klassi euroopameistriks (meeskond, kelle kõik mängijad alla 190 sm pikad) tuli Läti, 5 võidu ja 2 kaotusega. Läti meeskonnas mängisid turniiril kaasa: Karlis Arens, Janis Graudīnš, Teodors Grinbergs, Malksis Kazaks, Alfreds Krauklis, Visvaldis Melderis, Karlis Satiņš, Juris Solovjevs, Voldemars Šmits ja Aleksanders Vanags.

Poola jäi kolmandaks 5 võidu ja 2 kaotusega, Prantsuse neljandaks 4 võidu ja 3 kaotusega, Eesti viiendaks 4 võidu ja 3 kaotusega, Itaalia kuueandaks 2 võidu ja 5 kaotusega, Ungari seitsmendaks 1 võidu ja 6 kaotusega ning Soome kaheksandaks — viimaseks — 7 kaotusega.

Kuid laskem parem sellest kõnelda tabelil, mis on toodud eraldi.

Turniiri suurimaks korvikütiks oli eestlane Heino Veskila. Pärast neljandat võistluspäeva (pärast võistlust Soomega) asus ta korviviskajate üldtabelis juhtima ega lasknud enam kedagi endast mööduda. Veskila käes on teinegi EM-võistluste rekord — ta viskas ühe matši kestes 32 punkti (Ungari vastu), millest rohkemaga ei suutnud keegi teine toime tulla.

Turniiri paremateks korviviskajateks osutusid (toome nende nimed, kes kogu turniiri jooksul saavutasid kokku vähemalt 15 punkti):

1) Veskila (Eesti) 116 punkti, 2) Šmits (Läti) 108, 3) Lubinas (Leedu) 96, 4) Melderis (Läti) 90, 5) ja 6) Budriūnas ja Ruzgys (mõl. Leedu) kumbki 75 p., 7) Lesmayoux (Prantsuse) 74, 8) Stok (Poola) 66, 9) Grzechowiak (Poola) 63, 10) Puzinauskas (Leedu) 60, 11) Arens (Läti) 55, 12) Pasquini (Itaalia) 44, 13) Krauklis (Läti) 38, 14) ja 15) Rolland (Prantsuse) ja Bernini (Itaalia), kumbki 36 p., 16) Frezot (Prantsuse) 35, 17) ja 18) Viksten (Eesti) ja S. Csanyi (Ungari), kumbki 34 p., 19) Altosaar (Eesti) 32, 20) ja 21) Valdmäe (Eesti) ja Stankovics (Ungari), kumbki 30 p., 22) ja 23) Jurgéla (Leedu) ja Minelli (Itaalia), kumbki 20 p., 24) Smigielski (Poola) 28, 25) Velkey (Ungari) 27, 26) Saurala (Soome) 26, 27) Bartosiewicz (Poola) 24, 28) ja 29) Andriulis (Leedu) ja Katlama (Prantsuse), kumbki 23 p., 30) Gregolaitys (Poola) 21, 31), 32) ja 33) Erikson (Eesti), Pawlowski (Poola) ja Z. Csanyi (Ungari), igatiüks 20 p., 34) 35),

36) ja 37) Tilleman (Eesti), Kriauciūnas (Leedu), Stolpa (Ungari) ja Tambone (Itaalia), igatiüks 19 p., 38) Kasprzak (Poola) 17, 39) Vinogradov (Eesti) 16, 40), 41) ja 42) Graudīnš (Läti), Grinbergs (Läti) ja Novelli (Itaalia), igatiüks 15. Teised vähem.

Rahvusvaheline korvpalliliit kinnitas järgmiste euroopavõistluste asukohad. Korvpallis naistele toimub EM-turniir 1940. a. maikuu Kaunases ja korvpallis meestele 1941. a. kevadel Poolas.

Soome algatusel toimub Balti riikide esimene korvpalliturniir k. a. oktoobrikuus Helsingis. Osa võtavad Soome, Eesti, Läti, Leedu ja Poola rahvusmeeskonnad. Kavatsusel on tulevikus korraldada järjekindlalt Balti korvpalliturniire.

Kaunases peetud EM-võistluste puhul moodustati Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Soome esindajast Balti korvpallikomitee. Esimeheks valiti dr. J. Jurgelionis (Leedu) ja abiesimeheks J. Lapinš (Läti). Juhatusel liikmeiks on Elmar Pärn (Eesti), Novak (Poola) ja O. Kupiainen (Soome). Komitee ülesandeks on korvpalli edendamine Balti- ja Euroopa põhjapoolsetes riikides, kuna rahvusvaheline korvpalliliit oma asukoha tõttu saab peale EM-võistluste küsimuse peatähelepanu pöörata ainult Lõuna- ja Lääne-Euroopa riikide korvpalli-probleemidele.

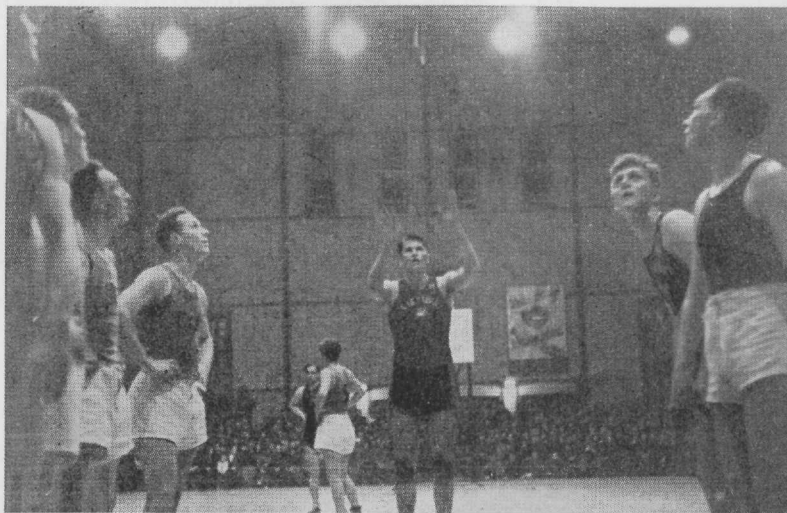
Elmesed EM-võistlused korvpallis (meestele) on lõppenud järgmiselt:

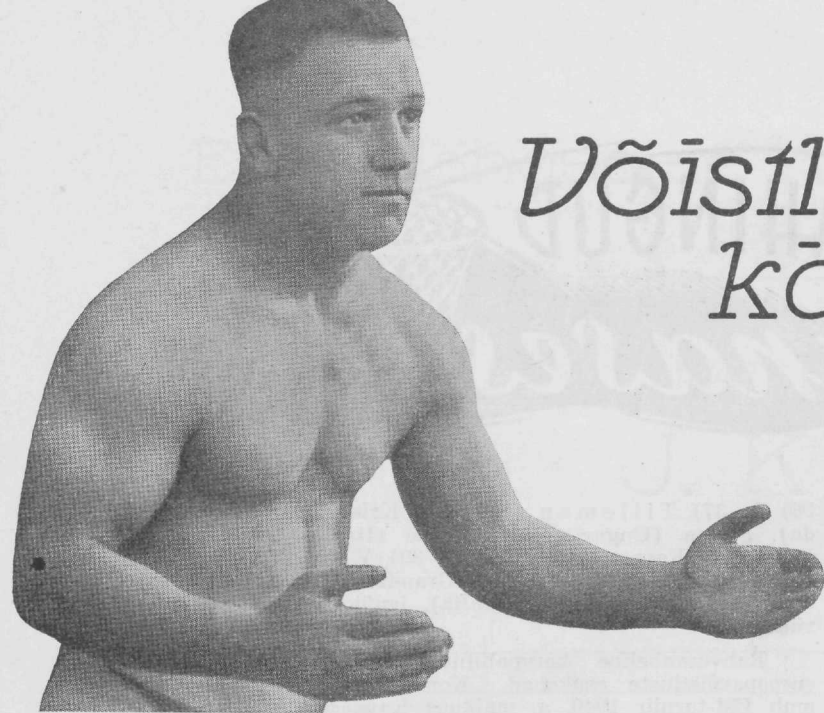
Esimesed EM-võistlused (1935. a. Genfis): 1. Läti, 2. Hispaania, 3. Tšehhoslovakkia, 4. Šveitsi, 5. Prantsuse, 6. Belgia, 7. Itaalia, 8. Bulgaaria, 9. Ungari, 10. Rumeenia.

Teised EM võistlused (1937. a. Riias): 1. Leedu, 2. Itaalia, 3. Prantsuse, 4. Poola, 5. Eesti, 6. Läti, 7. Tšehhoslovakkia, 8. Egiptus.

Kuna E. Spordilehe käesolev number ilmus varemini tavalisest tähtajast, siis avaldame täiendavaid kirjutusi Kaunase euroopavõistluste kohta juulikuunumbris.
V. Umverk.

Kaunase euroopavõistlustel korvpallis. Eesti-Leedu maavõistlusel 2 m pikkune Lubinas sooritamas vabavisi

Võistluste käigust Oslos

Kolmekordne euroopameister Fritz Schäfer, Saksa, meie E. Puusepa suurimaid rivaale

Täielise ülevaate saamiseks Oslo euroopavõistlustest maadluses avaldame täiendavalt E. Spordilehe eelmises numbris ilmunud kirjutustele alljärgneva, mis eelmise numbri koormatuse tõttu jäi varuks.

Kroonprints Olavi kõrge patronaashi all peetud võistlused vältasid euroopavõistluste tava kohaselt neli päeva, 25.—28. aprillini, misjuures maadeldi nii päeval kui ka õhtul. Norra maadlusspordile olid nad suurteks pidupäevadeks, teisest küljest elasid neile kaasa kogu Euroopa maadlusringkonnad, sest igal pool oli midagi südamel, eriti Helsingi olümpia ootel.

Viis l. a. euroopameistrit olid tulnud kaitsma oma tiitleid, ja nendest ebaõnnestus see ainult ühel — Lauri Koskelal. Esmakordselt tulid meistriks kärbeskaallane Kauko Kiisseli ja kergekaallane Gösta Andersson. Kolmanda vakantseks jäänud tiitli võitis Nils Åkerlindh, kes varemalt oli sellega toime tulnud 1937. a. Pariisis, kus ta samuti, nagu nüüd, asendas Axel Cadier'd. Kokku võttes omandas Rootsi 3, Soome 2, Eesti ja Saksa kumbki 1 euroopameistritiitli. Võrreldes tiitlite jagunemisega Tallinnas, oli Soome ühe tiitli kaotanud Rootsil.

Kärbeskaalus oli soomlase V. Perttuse tiitli pärijaks tema kaasmaalane Kauko Kiisseli. Tiitli saavutas ta nelja töövõiduga: türklase K. Olcay, sakslase G. Pulheimi ja rootslase K. Petterseni häältega 3:0 ning daanlase E. Johanseni 2:1. Selle kaalu ainsa seljavõidu saavutas norralane J. Stokke türklase K. Olcay üle. Ainuke norralane, kes pääses auhinnale.

1. ja euroopameister Kauko Kiisseli, Soome, 4 kp.
2. Kurt Pettersen, Rootsi, 6 kp.
3. Ivar Stokke, Norra, 6 kp.
4. Georg Pulheim, Saksa.
5. Ejgil Johansen, Daani.
6. Martin Maiste, Eesti.
7. Klnan Olcay, Türgi.

Sulgkaalus tuli Kustaa Pihlajamäel meistriks tulekuks sooritada viis matši, kuigi osavõtjaid selles kaalus oli ainult 8. Ta seljatas šveitslase D. Perret' 5.28, lätlase K. Kundzini 7.40 ja ungarlase F. Tothi 5.15 ning sai 3:0-töövõidud rootslase E. Svenssoni ja sakslase F. Schmitzi üle. See oli seljavõituderikkaim kaal.

1. ja euroopameister Kustaa Pihlajamäki, Soome, 2 kp.
2. Ferdinand Schmitz, Saksa, 6 kp.
3. Ferenc Toth, Ungari, 6 kp.
4. Egon Svensson, Rootsi, 7 kp.
5. Mustafa Szik, Türgi.
6. Karl Fevaag, Norra.
7. Krišjanis Kundzins, Läti.
8. Denis Perret, Šveits.

Kergekaalus oli teatud määral ootamatuseks L. Koskela kaotus rootslasele G. Anderssonile pärast seda, kui ta oli võitnud esimeses ringis H. Nettetheimi. Viimase lülitas auhinnasaajate hulgast välja meie A. Toots sellega, et kaotas sakslasele ainult tööga. Suurem üllatus oli aga rootslase kaotus türklasele Y. Dogule, kelle omakorda oli võitnud Toots! Nii siis: Toots oli võitnud meistrit võitnud türklase, kes tuli teiseks, kuid ise pidi leppima kuuenda kohaga.

1. ja euroopameister Gösta Andersson, Rootsi, 3 kp.
2. Yasar Dogu, Türgi, 4 kp.
3. Lauri Koskela, Soome, 5 kp.
4. Heinrich Nettetheim, Saksa.
5. Aage Meyer, Daani.
6. Adalbert Toots, Eesti.
7. Arild Dahl, Norra.
8. A. Vaisier, Prantsuse.

Kergekeskkalaalus oli neljaks kõvalks kiviks F. Schäfer, E. Puusepp, E. Virtanen ja R. Svedberg. Nad on niivõrd tasavägised, et medalid nende vahel jagunevad sõltuvalt loosiõnnest. Loos viis need mehed paari viisi kokku kohe esimeses ringis, kusjuures Virtanen võitis Svedbergi, Schäfer Puusepa 2:1. Siis tuli Puusepale appi loosiõnn, et ta teises ringis jäi vabaks, millel Schäfer võitis Virtase 3:0. Kolmandas ringis sai Puusepp vastaseks türklase C. Atiku, kelle võitis, ja kuna samas Schäfer lülitas välja Svedbergi ja Virtanen 5 kaotuspunkti täis sai töövõiduga norralase K. Larseni üle, oligi paremusjärjestus käes. Schäfer ja Puusepp, kellel mõlemal oli ainult 3 kp., tulid kaheks esimeseks. See oli ainuke kaal, kus polnud vaja neljandat ringi. Kolmanda koha pärast võistlesid Virtanen ja Atik.

- 1 ja euroopameister Fritz Schäfer, Saksa, 3 kp.
2. Edgar Puusepp, Eesti, 3 kp.
3. Eino Virtanen, Soome, 5 kp.
4. Celal Atik, Türgi, 5 kp.
5. Rudolf Svedberg, Rootsi, 5 kp.
6. Käre Larsen, Norra, 5 kp.
7. Fritz Sörensen, Daani.

Keskkalaalus pole Ivar Johansson enam see, mis varematal aegadel. Koos vanememisega on ta laskunud teistega ühele tasapinnale ja peab nägema palju vaeva meistrikstulekuks. Oslos olid tal esimesed euroopavõistlused, kus ta ei saavutanud ühtki seljavõitu. Tal piisas meistrikstulekuks kolmest matšist, millel võitis temale järgnenud auhinnasaajaid kõiki 3:0-häältega. Sakslast L. Schweickertit, kes on küll selles kaalus paremuselt Johanssoni järgmine, soodustas seekord ka loosiõnn, nii et ta esimeses ringis oli vaba ja teises sai kerge vastase ungarlase G. Kovaci näol, kelle seljatas. Pärast seda ta kaotas Johanssonile ja oli

K. O-ü. „Looduse“

SPORDI SUURRAAMATUL

ilmus Eesti Mängudeks

korraga **2** vihku:

R. MAST / A. ANTSON

Võimlemine I

A. ADARI / N. MAATSOO / E. KOLMPERE

Poks / Jiu-jitsu

Peatselt on ilmumas vihud kergejõustiku, laskespordi, tennise, sporditervishoiu jne. kohta

Kas olete kasutanud **SPORDI SUURRAAMATU** soodsat ettetellimise võimalust?

SPORDI SUURRAAMATU TALITUS

TALLINN, KINGA 6

TELEFON 411-92

kindlustanud hõbemedali, kuna Roolaanel, Pikkusaarel ja Gallegatil täitus kaotuspunktide norm. Pikkusaarel omakorda oli õnne neljandas ringis vaba olla, millega tuli kolmandaks, kuigi oli kaotanud temast tagapool platseeruvale Roolaanele.

1. ja euroopameister Ivar Johansson, Rootsi, 3 kp.
2. Ludwig Schweickert, Saksaa, 4 kp.
3. Arvi Pikkusaari, Soome, 6 kp.
4. Voldemar Roolaan, Eesti, 5 kp.
5. Ercole Gallegati, Itaalia, 5 kp.
6. Ahmed Mersinli, Türgi, 6 kp.
7. Georgs Ozolinš, Läti, 7 kp.
8. Jean Ulnos, Prantsuse.
9. Carl Simonsen, Daani.
10. Kåre Johansen, Norra.
11. Gyula Kovacs, Ungari.

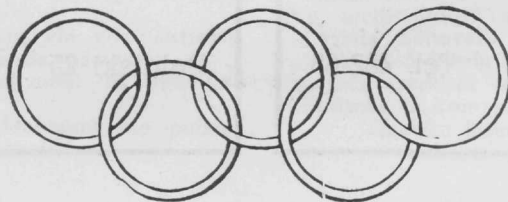
Pooraskekaalus oli N. Åkerlindh õnnelapsiks. Ta sai algul kaks kerget vastast, norralase H. Hanseni ja daanlase G. Nielseni, keda oli hõlpus seljadata. Siis võitis türklase Cakmaki 2:1 ja oli vaba neljandas ringis, kus tema kardetavamad rivaalid tegid üksteisele kaotuspunkte. Viiendat ringi polnud enam vaja ja Åkerlindh oli tulnud meistriks. Olnuks A. Neol Åkerlindhi loosinumbr, tulnuks tal lõpul kohata Åkerlindhiga ja see matš oleks otsustanud tiitli või oleks toonud meistriks koguni Cakmaki!

1. ja euroopameister Nils Åkerlindh, Rootsi, 1 kp.
2. Mustafa Cakmak, Türgi, 4 kp.
3. Agu Neo, Eesti, 5 kp.
4. Umberto Silvestri, Itaalia, 6 kp.
5. Edvins Bietags, Läti.
6. Mikko Mansikka, Soome.
7. Gunnar Nielsen, Daani.
8. Hans Hansen, Norra.
9. Karl Ehret, Saksa.

Raskekaalus oli tunduvalt kõvem konkurent kui Tallinnas. Välja olid tulnud kõik selle kaalu parimad peale tšehhi Klapuchi. Sellele vaatamata lõppes üle 50% matšidest seljavõitudega. Ungarlane G. Bobis, kes küll oli alul võitnud Kotka, jäi kolmandaks kaotustega J. Nymanile ja M. Cobanile, kuigi häältega 2:1. Nyströmi ta võitis 2:1.

1. ja euroopameister Juhan Kotkas, Eesti, 4 kp.
2. John Nyman, Rootsi, 5 kp.
3. Gyula Bobis, Ungari, 6 kp.
4. Mehmed Coban, Türgi, 7 kp.
5. Hjalmar Nyström, Soome.
6. Larsen, Peter, Daani.
7. Kurt Hornfischer, Saksa.
8. Kåre Larsen, Norra.

Peale J. Kotka oli veel G. Andersson selleks, kes euroopameistriks tuli hoolimata ühest kaotusest.

Eesti Mängudele

head kordaminekut soovivad:

A. S.

Hüppler ja Ko

Tartu mnt. 43

Tel. 305-01

A. S.

D. Mirvitz ja Pojad

Tallinn

Tartu

Rätsepmeister

Vold. Haug

Narva mnt. 14

Tel. 312-66

Nõõriäri

G. Hendrikson

V.-Karja 6

Tel. 445-29

Siidnõõritööstus

V. Kuutanen

Rataskaevu 9

Tel. 471-48

Paigari- ja kondiitriäri

M. Viks

Lembitu 29

Tel. 437-63

Sukatööstus

„Cotton“ A. S.

Põhja 7

Tel. 432-63

Keemiatööstus
o. ü.

V. Hasselblatt

Paldiski 25

Tel. 430-55

Sporti

käsitav kirjandus,

seljakotid,

matkatelgid,

teedekaardid

Raamatu-, kirjutusmaterjali ja paberikaupade suurlaod Eestis

K.-Ü. „Rahvaülikool“

Harju 48 omas majas,

tel. 444-37, 444-39, 442-14,

Pärnu mnt. 10, tel. 446-66, 446-67.

Oma apteek igasse kodusse!

Sportimisel kui ka igapäevases elus juhtub sageli väiksemaid või suuremaid vigastusi jne., kus otstarbekohane esmaabi on hädavajaline. Ka päris tühisena näivad kriimustused ja haavakesed võivad tekitada ränki haigestumisi, näiteks veremürgitust. Seda saab vältida, kui käepärast on vahendeid korralikuks esmaabiks. Igas kodus olgu vähemalt mõni marliside, pudelike joodtinktuuri ning veidi boorvaseliini. Need pole kallid. Lähemast apteegist saab neid mõnekümne senti eest.

Allpool on antud kolm erisuurust koduapteegi-komplekti, millest igaüks valigu oma võimete kohaselt:

I (kõige väiksem):

- 10 g joodtinktuuri välispidiseks tarvitamiseks klaaskorgiga pudelis. Kriimustustele ja haavakestele.
- 1 tuub boorvaseliini, haavadele või lõhestunud nahale.
- 20 g tanniinilahust (5%) alkoholis. Põletishaavadele.
- 10 g palderjanitinktuuri. Südameklõppimise puhul ja rahustamiseks 10—20 tilka veega sisse võtta.
- 1 marliside 4 sm lai.
- 1 marliside 6 sm lai.
- 1 rull plaastrit Estoplast, 2 sm lai.

Komplekti hind veidi alla kahe krooni.

II (lisaks eelmisele):

- 30 g alumiiniumatsetaadi-lahust. Kolmekordse hulga külma veega segatult kompressideks paistetusele ja haavadele.
- 10 g Thielemanni tilku. Köhuvalu või kõhulahtisuse puhul 8—20 tilka veega 3 korda päevas.
- 5 g hambatilku. Hambavalu puhul mõni tilk puuvilliga hambaõõnesse.
- 30 g rivanolilahust (1:1000). Haavaümbruse puhastamiseks ja kompressideks haavale.

50 g bensiini. Haavaümbruse või naha puhastamiseks.

1 marliside 10 sm lai.

25 g puuvilla.

100 g ligniini. Kompessi tegemiseks.

1 leht kompressipaberit.

1 termomeeter ihusoojuse mõõtmiseks.

Komplekti hind (I+II) umbes neli ja pool kr.

III (lisaks esimesele ja teisele veel):

20 g põletatud magneesi. Mürgistuste puhul hape-
tega või arseeniga (kaltsiumarsenaat) 2—3 teelusika täit veega segatult sisse võtta.

30 g ammoniaagilahust kummikorgiga pudelis. Mines-
tuse puhul nuusutada anda.

10 g eeterlikke palderjani tilku. Südamenõrkuse ja
minestuse puhul 10—20 tilka veega sisse anda.

50 g tümoolpiiritust (1:500). Riistade ja käte, ka väik-
semate haavakeste desinfitseerimiseks. Veega pool-
leks segatult kompressideks.

10 g trüpaflaviinilahust (1:100). Kurgu määrimiseks.
Kuristamiseks 10—15 tilka klaasile keedetud ja
jahutatud veele.

6 tabletti barbipüriini 0,4. Ägeda hambavalu või pea-
valu puhul üks tablett sisse võtta. Lastele veerand
kuni pool tabletti.

20 g lagritsa liitpulbrit. Köhukinnisuse puhul üks kuni
kaks teelusika täit poole klaasi veega segatult
sisse võtta.

10 g meditsiinilist sütt. Mürgistuste puhul, samuti
ägeda köhuvalu ja puhutiste puhul üks noaotsa
täis 4—5 korda päevas sisse võtta.

1 meeter steriilset marlit. Suuremate haavade sidu-
miseks ja kompressideks.

Täieliku komplekti (I+II+III) hind veidi alla
kaheksa krooni.

Tennis ja kehaline kasvatus

B. Lepik

Tuntud lause ütleb: „Enne edu higistavad jumalad palju“. See on kohane ka nende kohta, kes tennis tahavad jõuda kõrgele.

Nõuded, mis seatakse üles tennisistide suhtes, on toodud järgmises neljas punktis: 1) valvelolek palli silmaspidamiseks, 2) kiirus, liikumisvõime ning keha painduvus, 3) suur südame- ja kopsujõud, ja 4) tahe end läbi lüüa, tahe võiduks.

Kellel on need omadused ja kes siis järjekindlalt õppides paneb tähele järgmisi punkte, sellest võib võrsuda hea mängija: 1) õige löögihoo väljaviimine, 2) puusa koostöö, 3) jalgade koostöö, s. o. hea jooksutöö, hea asendumine palli juure ning täieline tasakaal.

Neid omadusi võib usina harjutamisega lühema või pikema aja kestes välja arendada, et siis jõuda kõige kõrgemate saavutusteni. Seejuures peetagu silmas nimelt kehalist kooli ehk kehalist põhikasvatust, mille koosseisu kuulub:

1. Organite kasvatus.
2. Seisaku kasvatus.
3. Täieliku jäsemete koostöö kasvatus.
4. Jõu kasvatus.
5. Liikumiskasvatus.

Peale selle teadku igauks, et ühegi kehalise kasvatus ala kohta ei saa ütelda, et see töötaks läbi kogu keha. Seda võib saavutada ainult mitmesuguseid spordialasid harrastades.

1. Organite kasvatus.

Tennis on jooksumäng. Üks võistlus võib kesta üle tunni. See kestev pingutus võimaldab edenemist. Nii kui iga kehalihäs, kõveneb ka süda kõrgendatud töökoorma tõttu. Kopsud, millel tavaliselt on väiksem töökoormatus, leiavad tennisest rohkem tegevust. Selle tagajärjel kopsutipud tugevnevad, nii et tuberkuloosibatsillid ei leia seal asupaika. Endastmõistetav on veel see, et suure tegevuse juures saab ergutust ka vereringe ja et tekib intensiivsem ainetevahetus.

2. Seisaku kasvatus.

Kereliigutused — nagu kerepainutused ette, külgedele, taha, kerekeeramine ühes painutusega mitmesuguste löökide puhul, nagu eestkäe-, tagantkäe- ja väljalöökidel — on võistluse kestes äärmiselt suured. Kui löök viiakse lõpuni korralikult, tagantkäe-löök näiteks samuti kui eestkäe-löök, siis võib kehahoiakuga anda tegevust kogu kehale.

3. Täieline jäsemete koostöö kasvatus.

Paljude vahetussammude, hüpete, varvastel seisaku ja põlvepainutustega muutuvad jalad liikuvaks ja painduvaks. Samuti käed: parem käsi meelepäraste ja kaugete hoogudega õlast, küünarnukk ja käsivars on alalise tegevusega, vasak käsi alalise kaasahõljumisega keha tasakaalu hoidmiseks.

4. Jõu kasvatus.

On arusaadav, et laialatusliku kere ja jäsemete liikumisega arendatakse kogu lihaskonda ja suurendatakse lihasjõudu. Suure jõukooli saame tennisest alalise vastupanu arendamise teel, mis alates jalgadest ja minnes üle kerele ja kätele, töötab läbi kogu keha. Välja minnes sellest tõsiasjast, et näiteks eestkäe-löök väljaviies, jõuhoon algab paremast jalast, kust läheb paremat kehakülge mööda üles ja vasakut külge mööda alla kuni vasaku jalani, ning näiteks tagantkäe-löögi puhul ümberpöörduvalt — omandame ühtlaselt jaotatud jõukooli.

5. Liikumiskasvatus.

Ürgseim liikumiskasvatus on mäng. Juba väike laps arendab sellega oma keha. Ilma, et kavatseda välja tõsta suurt liikumist ja liigutuste arvu tennis mängus, võiks teiste mängude poolehoidjatele öelda siiski seda, et kehaline ja vaimline kasvatus käivad tennisest käsi-käes vahest rohkemal määral. Ta edendab rohkem kui mingisugune teine mäng liikuvuse osavust ning kontsentreerimisjõudu. Tõsiasja põhjal, et tennis mängus tuleb tegemist teha kolme mehaanilise liikuva kehaga, nimelt kerega, reketiga ja alaliselt liikuva palliga, sellevastu aga jalgpallis, käsipallis jne. on kaks liikuvat keha, võib tennisist pidada rohkem arendavaks. Elastne reket, hüppevõimeline väike pall, kõva ja võrdlemisi väikesemõõduline mänguväli, mis võrguga on nii poolitatud, et liig lamedalt löödud pall läheb kergesti võrku, sellevastu liig kõrgelt löödud pall võib mängupiirest välja lennata — see kõik nõuab kehalt ja vaimult suuri pingutusi.

Kõik see näitab, kui suur on tennis mängu osa keha arendamisel. Suur igatahes ainult siis, kui teda osatakse eeskujuliselt. Iga mängija peaks võtma vaevaks alaliselt ja usinasti õppida ja mitte väsida, kuigi ka peab aastaid töötama, et sooritada lööki mõjuvalt, s. t. keha ja jalgade kaastööga.

Igauks peaks ise oma kehakoolile tähelepanu pöörama, ilma et teda selleks tuleks sundida.

Kes teises setis juba väsis ja kolmandas enam ei jaksa, see ärgu kartku sooritada järjekindlalt väikest jooksu, milleks kohaseim koht on mets. Ka ujumine, suusatamine, hoki, jalgpall ja käsipall teevad head. Üks järjekindel harjutustund meditsiinipalliga, käsipommidega, kuuliga või ka riistvõimlemine parandab seisakut, teeb liikmed painduvaks ja tõstab lihaste jõudu. Harjutused hüpitsaga tõstavad hüplemisjõudu ning soodustavad jalgade ning keha kiiremat tööd. Massaažid, mis kahjuks veel tänini leiavad meil vähe kasutamist, hoiavad keha painduva ja värske ning ei lase seda enneaegselt vananeda.

Kes seisab paigal, see roostetab, — ütleb vanasõna. Sellepärast ei tohi kehaharjutusi unustada ka talvel ega seda, mis suvel on harrastatud, hooletusse jätta, vaid ikka ja ikka tegelda spordi ja mängudega.

Eesti Spordilehe

järgmine number ilmub juulikuu algpäevadel

Eesti Mängude

feise erinumbrina

Alates juulikuu - numbrist hakkab E. Spordileht ilmuma iga kuu algpäevadel

Ainult 2 krooni

maksab E. Spordilehe tellimine
1. juulist kuni aasta lõpuni

Võimlemistund

Nõukogude Venemaal

Kuni 1933. aastani Nõukogude Venemaal puudus ühtlus võimlemistunni kujus.

Igasuguste ühingute, nagu sakslaste „Palme“, ameeriklaste „Majak“, juutide „Makkabi“ ja sookolite, mõjud olid jäänud püsima ka pärast nende ühingute likvideerimist kahekümnendatel aastatel. Kõigil neil oli olnud eriline võimlemise süsteem, samuti oma spetsiaalne kuju, mispärast need ka võimlemistunni koostamisel erinesid üksteisest sageli õige tunduvalt. Kõik need süsteemid ja koos nendega erinevad võimlemistundide koosseisud jäid põhjalikult kehtima kauaks. Seejuures mõned süsteemid (Leshaft, Ling, Niels Bukh, Eber, sookolite, Dalcroze j. t.) said endile teatud linnades päris tugeva jalgealuse, ja kehalise kasvatus õpetajad tundsid üksnes omaks võetud süsteemi, mispärast nad seda igati propageerisid ja levisid kui parimat. Isegi igas kõrgemas õppeasutuses oli tarvitusel erinev süsteem.

Tegelik elu aga näitas, et igakülgse kehalise kasvatus üldhuvides on säärane süsteemide süsteemitus täiesti ebakohane. Tekkis vajadus ühtlase süsteemi loomiseks, milleks võeti ette kõigi kasutatavate süsteemide katsetamine ja kontrollimine. See teostus 1931. — 1933. a. Leningradis kahes instituudis. Selgus, et enamikul süsteemidel puudub teaduslik alus ja et ka võimlemistundide skeemid polnud teaduslikult kuigi põhjendatud. Mõistagi leiti ka palju väärtusi, mida võis võtta kasutamisele Nõukogude Vene võimlemise ainusüsteemis.

Näiteks Lingi süsteemil on kahtlemata suur tervishoidlik-hügieeniline väärtus, kuid sääraste, kuigi väga tähtsate ja moraalsete omaduste, nagu julguse, otsustavuse, endavalitsemise, järjekindluse, mitmekülguse jne. arendamine polnud selles süsteemis kiitval alusel. Sookolite süsteemi juures leiti vastupidist: moraalsete omaduste arendamine oli tubli, kuid tervishoidlik-hügieeniline külg nõrk. Analooogilist võis tähele panna veel teistegi süsteemide läbivaatamisel.

1931. a. asutati GTO (готов к труду и обороне — valmis tööks ja kaitseks) kompleks, mille koosseisu kuulusid kõik normid spordi ja võimlemise alalt, misjuures need olid praktikas katsetatud, peale selle läbi töötatud vastavalt kasvulistele ja soo eritingimustele.

See oli esimene suurem samm Nõukogude Vene ainusüsteemi loomiseks võimlemises. Teiseks, seejuures esimest ühtlasi täiendavaks sammuks oli ühtlase võimlemise tunniplaani loomine. Viimane töötati välja Leningradi kehalise kasvatus instituudis ja kinnitati üldise kehakultuuri nõukogu poolt 1933. a. kehtivaks kogu Nõukogude Venemaal. Viimastel aastatel on võimlemise tunniplaani veidi muudetud, sest et teaduslik uurimine ja kogemused avastasid mõningaid puudusi, mida tuli kõrvaldada.

Töötati välja konkreetsetel kujul kehalise kasvatus tunnid: 1) kehalise kasvatus üksikalade järgi, nagu võimlemises, kergejõustikus, raskejõustikus, ujumises, suusatamises, kiiruisutamises, pallimängudes jne.; 2) vastavalt eale — lastele, noormeestele, täiskasvanuile ja vanadele; 3) sugupoolte järgi — poisitele, tüdrukutele, noormeestele, neiudele, meestele ja naistele; 4) vastavalt tervislikule olukorrale — tervetele, haiglastele, nõrkade südametega inimestele, nõrga kehaehitusega inimestele jne.; 5) vastavalt võimlemise erivormidele — koolivõimlemisele, hügieenilisele võimlemisele, sõjaväelisele võimlemisele, tervisvõimlemisele, töövõimlemisele, atleetilisele võimlemisele jne.

Nüüd räägime võimlemistunni koosseisust ja selle konkreetsetest ülesannetest.

Nõukogude Venemaal koosneb võimlemistund viiest järgmisest osast:

- esimene osa — ettevalmistav,
- teine osa — tervislik,
- kolmas osa — kasvatuslik,
- neljas osa — oskuslik,
- viies osa — rahustav.

Üksikute osade nimetamine näiteks tervislikuks, kasvatuslikuks või oskuslikuks tähendab, et igas teatud osas on iga nimetatud võimlemine ülekaalus, sest ei saa töötada näiteks ainult tervislikult või ainult kasvatuslikult, vaid ühel puhul tuleb sisse võtta harjutusi ka teisest osast ning ümberpöördu.

Eespool märgitud üksikute osade järjekorda tuleb alati säilitada, kuid see veel ei tähenda, et igasuguses tunnis tuleks läbi võtta kõik viis osa. Eeskätt tuleb vaadata, kellele antakse tundi ja missuguseid ülesandeid sellel tuleb lahendada. Näiteks: laste võim-

lemistund omab kõik viis osa, kuid treeninguajajärgus olevate tunde ainult neli osa jne. (hiljemini toome näidete tabeli).

Tunni üksikute osade kestus sõltub osaliselt kogu tunni kestusest, sest tund võib vältada 45 minutit, 90 minutit, 120 minutit jne. Vaatleme näiteks laste tundi koolis (14—16-aastastele). Tunni üldine kestus on sel puhul 45 minutit, misjuures osade järgi see jaguneb järgmiselt:

		Poistele	Tüdrukutele
I	osa —	5 minutit	5 minutit
II	„ —	10 „	15 „
III	„ —	15 „	10 „
IV	„ —	10 „	10 „
V	„ —	5 „	5 „
Kokku		45 minutit	45 minutit

Tüdrukute tunnis näeme tervislike harjutuste suurendamist kasvatuslike arvel.

Täiskasvanute tund vältab keskmiselt 90 minutit. Kuidas täiskasvanutel jagada tundi,

see sõltub jällegi sellest, missugused ülesanded on tunnis lahendada. Alljärgnevalt toome tunni jaotuse õppetunni puhul kollektiivis (vasakul) ja treeningutunni puhul algajatele (paremal).

I	osa —	5—8 minutit	5 minutit
II	„ —	15—18 „	5 „
III	„ —	45—55 „	60—65 „
IV	„ —	10—15 „	10—15 „
V	„ —	5 „	5 „
Kokku		90 minutit	90 minutit

Parempoolsel näitel on III osa (kasvatuslike harjutusi) suurendatud kahe esimese osa arvel, sest tuleb saavutada uusi harjumusi, mispärast sellele tuleb pühendada rohkem aega.

Toodud nelja näitega pole, mõistagi, ammutatud kõik võimalikud variandid, sest, nagu oli märgitud juba eespool, on tunde ka vähema arvu osadega, mispuhul on täiesti erinev ka tunni jaotus. Täienduseks toome näidete tabeli:

	Kestus minutites					Kokku
	I osa	II osa	III osa	IV osa	V osa	
1) Algajad-naised (18—2 a.)	8—10	20—30	30—35	10—15	5	90
2) Algajad-mehed (18 a. ja vanemad) . . .	8—10	15—25	35—40	10—15	5	90
3) Mehed II järk (alates 18 a.)	5	15	45—55	8—10	5	90
4) Mehed-meistrid (treening)		8—15	110	—	5	120
5) Mehed-meistrid (lisa)		5—10	—	110	5	120
6) Mehed ja naised tervisvõimlemises . . .	10	20	—	10	5	45
7) Poisid (14—17 a.)	5	10—15	10—15	8—10	5	45
8) Mehed-hokimängijad	8	—	25	20	7	60

(Järgneb.)

Võimlemise põhimõtted ja alused

H. NIILER

prof. dr. J. Lindhardi järgi

(Algas E. Spordilehes nr. 5 — 1939.)

Ka on võimalik harjutust raskendada või kergendada mehaaniliselt — harjutuse lähteasendi muutmise, nihutamise keharaskuspunkti või suurendades või vähendades üksikute liikuvate kehaosade inertsi. Edasi, harjutuse raskus on harjutuse täidesaamtamisest — kiirusest ja kestusest. Ka harjutuse keerulisemaks muutmise aitab harjutust raskendada. Lõpuks harjutuse täidesaamtamise raskus on soost, vanusest ja kasvandikkude arenemisest.

Autor rõhutab klassitöö isiksusepärast ja näeb selle eeldusena käsitatava materjali võimalikku ühtlust. Mainitud põhimõtte kõige jämedamates joontes nõuab tööjaotust vastavalt soole ja vanusele.

Sageli jääb küsimuseks, kellele on vastav käsiraamat kirjutatud? Kas meeste, naistele, poistele, tütarlastele või lastele? Paljud autorid kasutavad sama materjali ja meetodeid vaid üksikute väiksete muudatustega naistele, meeste, poistele ja tüdrukutele. Kuid tegelikult võib näiteks rühitöö olla töö samale mõlemale soole ainult kuni puberteedi ajani, mängud erinevad aga juba varem. Seda põhjustab meeste ja naiste anatoomiline ja füsioloogiline erinevus ja ka mõlema soo üldkasvatustlik eesmärk — nimelt tuleb kasvatada poiss meheks ja tütarlaps naiseks.

Naise ergukava ei ole nii stabiilne kui mehe. Naisel on raskem kontrollida naermist, nutmist, punastamist. Naine laseb ennast tööst kergemini kõrvale mõjutada. Mõni päev enne ja pärast menstruatsiooni perioodi on naine närviline. Naise reageerimise aeg on pikem kui mehel, kuna naine ei ole nii rahulik kui mees ja kiireks reageerimiseks on tarvilik rahulik ja kõrvalmõjudele allumata olek.

Naine ei erine mehest mitte üksi anatoomiliselt ja füsioloogiliselt, vaid ka oma sotsiaalse ja zooloogilise funktsiooni poolest. Seepärast on ka kehalise kasvatus eesmärgid mõlemale soole erinevad.

Naise peaesmärk on olla ema. Kehaline kasvatus peab aitama, et tütarlastest saaksid head emad.

Naisele on omane kergem töö kui mehele, kuna esimese luustik on kergem ja lihaskude on nõrgem. See pole tsivilisatsiooni produkt, kuna sama näeme loodus, kus isane ületab emast jõu ja suurusega.

Praegu on lahtiseks küsimuseks, kas suurte ja tugevate lihastega naised on head sünnitajad. Üksikud uurimised selles küsimuses tahavad väita vastupidist. Nii näiteks Ellis'e uurim. 1914. a. „Man and Women'is“ võimlemisõpetajannade ja tsirkuse-näitlejannade seas annab tulemuse, et naistel, kes tugevalt kehaliselt har-

jutavad, näib olevat raskusi sünnitamisel. Sama väidavad Inglise governessid 1921. a. peetud uurimuste kohta. 28-st tugevast sporditarist abiellusid 14, kes hiljem sünnitasid 31 last. Harilik abiellumise % aga oli 20 ja sündinud laste arv 80.

Muidugi see veel ei tõenda, et madal abiellumise ja sünnitamise % oleks otsekohe tingitud sportimisest. Siin võiksid mõjuandvaks olla kutse ja teised küsimused. Mainitud küsimus nõuab põhjalikumalt uurimist.

Igatahes peab mainima, et suuri lihaseid on naisel raske korras hoida, kuna ta ei saa neid alaliselt tarvitada, näiteks raseduse, sünnitamise, imetamise ja menstruaaltsiooni perioodil.

Mees on naistest suurem ja raskem. Naise keskmine pikkus on 93% mehe keskmisest pikkusest. Mehe keskmine raskus (kg-de arv jagatud pikkuse deetsimeetritega) on 4,2 — naisel 3,9. Naise kuju ei ole nii nurgeline kui mehe oma. Mehel paistavad lihased ja luud naha alt, naisel on viimased kaetud rasvakoega. Mehe luustik on naise omast tugevam ja raskem. Mehe luud moodustavad keskmiselt 41,8% keha raskusest, rasvade 18,2%, naisel aga 35,8% ja 28,2%.

Naise kere, võrreldes mehe omaga, on pikem, jäsemed lühemad. Mehe kere pikkus on keskmiselt 35,9% keha pikkusest, naisel — 37,8%.

Lüli-samba nimme osa on naistel suhteliselt pikem kui meestel, kuna rinna osa on lühem. Rinnakorv on naistel lühem kui meestel. Vaagnavöö on naistel suhteliselt laiem kui meestel. Naistel on kõhukoobas suhteliselt suurem kui meestel, kuid selle lihased nõrgemad. Mehaanilisest seisukohast on naisel kõhuseina lihased väga nõrgad. Sellest on tingitud naiste juures sagedased patoloogilised nähted, nagu kõhukoopa elundite vajumine jne.

Naiste vaagnavöö ümbrus on rohkem arenenud kui meestel. Vaagen naistel on ruumikam kui meestel. Ehituslikult aga kergem ja nõrgem.

Jalgade tegevus sportimisel eeldab hästi liidetud vaagnat ning jalgade ja vaagna tugevat artikulatsiooni. Selles mõttes on naine mehest inferioorem. Naisel aga on painduvam vaagen ja nõrgem vaagna ja jalgade artikulatsioon vajaline sünnitamiseks.

Edasi, võrreldes mehe vaagnavööd naise omaga, on naise vaagnavöö, nn. „põhi“ nõrgem, kuna sünnitamine teeb selle nõrgemaks.

Õlapiirkonnas on naisel lihased ja luud nõrgemad kui mehel. Naisel on õla laius võrdne puusavöö laiusega, mehel — laiem. Käed on mehel, võrreldes naise omadega, pikemad, samuti jalad. Naisel on lihased üldiselt nõrgemad.

Hingamisorganite kohta peab ütleva, et kopsud on naisel väiksemad kui mehel: veri keskmiselt 5,48 liitrit, naisel 3,46 liitrit. Naise veri sisaldab vähem punaseid verelibleid ja ka hemoglobiini.

Süda kokkusurutult on naisel väiksem ja kergem kui mehel (310 g mehel, 255 g naisel). Südamepumpamisevõime meestel on 5 l, naisel 3,5 l. Pulsilööki minutis on naistel kiirem (65 — meestel ja 75 — naisel).

Edasi on küsimus lahtine, kuna lihaste tegevus mõjustab luustikku, kas mitte tugev füüsiline töö kasvule ei takista vaagna arenemist, mis omakorda võib olla saatuslik sünnitamisel. Siin on küsimuseks, kas sporditarid harrastavad sporti sellepärast, et neil on kitsad puusad või saavutavad nad kitsaid puusi sportimisega?

Naistele on kahjulikud: äkilised, tugevad ja maksimaalse jõuga pingutused; kõrged hüpped, kõrgelt maandumine; raskekujulised võistlused (avalik võistlemine).

Seevastu on naisel suuremad võimalused koordineerimiseks ja esteetiliseks väljendamiseks. Seda aga ei saa õpetada mehed. Olgugi et mehel on hea arusaamine, mis on „das ewig weibliche“, ei tea ta, kuidas seda saavutada. Seepärast naine õpetagu naisi!

Naiselik joon ja vorm liigutustes ei ole terav ja nurgeline, vaid pehme ja sulav. Asendid on ilusad ja

puhtad ja suuremate variatsioonidega kui meestel. Käsklused ei ole nii teravad, vaid rohkem juhtivad.

Arvestades lapse võrdlemisi suure keha ja peaga, on raske sooritada kerekallutusi ja painutusi. Samuti luud ei kannata raskeid lööke, kuna nad ei ole veel luustunud. Edasi, on märgata suurt liigendute lõtvust, kuna ligamendid on nõrgad. Siin on raskeks küsimuseks lüli-sammas, sest liikuv lüli-sammas ja nõrgad lihased võivad selga deformeerida. Ei tohi selles eas ka ülehinnata ergukava ja südant, kuna viimased väsivad kiirelt. Seepärast on vale kaua kontsentreerida tähelepanu. Lapseas on kõige paremad loomulikud liigutused mängude näol. Rühi võimlemine võib alata alles pärast 10-dat eluaastat.

Poisile 10—14 aastani on kohane mänguvormis üleminek mängust mehe võimlemisele; 15—17 aastani, millal ollakse kohmakas, peab uuesti korrastatama koordineerimise ja alles pärast seda üle minema raskematele ja keerulisematele harjutustele. Viimasele perioodile järgneb mehelik võimlemine.

Tütarlastele on töö kuni puberteedi ajajärguni samas mis poistelegi, vahest selle vahega, et harjutused on veidi kergemad.

Puberteedi ajajärgust peale areneb tütarlaps naiseks ja poiss meheks, s. t. tütarlaps ja poiss arenevad eriti tüüpideks eri elueesmärgiga. Sellepärast olgu ka kehale kasvatus vastavalt seadud.

Tutvume nüüd Lindhardi töö meetoditega.

Nagu meie juba eelpool kuulsime, jaotab Lindhard harjutusvara üksikuteks liikideks mitte vastavalt füsioloogilisele toimele, vaid harjutuse eesmärgile. Samuti lugesime, et Lindhard töötab kindlatel põhimõtetel ja rajab oma põhimõtteid kindlatele faktidele.

Kuna mul puudub võimalus edasi anda kogu Lindhardi süsteemi analüüsi, seepärast piirdun vaid üksikute näidetega tema rohkest läbitöötatud harjutusvarast.

Võtan näiteks Lindhardi korraharjutuste liigist valvelasendi.

Lindhard jätab kõrvale kõik seni tõekspeetud väited valvelaseisaku kohta ja püüab probleemile läheneda uurimuste ja kindlate faktide põhjal. Lindhard püüab valvelaseisaku vaadelda kõigepealt keha mehhanismi valguses ja siis jõuda lõpptulemustele.

Käsitades lüli-sammas, tuleb autor otsusele, et lüli-samba nimme lordoos on ühenduses püstasendiga. Loomade riigis võib panna tähele, et näiteks enamikul neljajalgsetel on lüli-samba rinna ja nimme osas kõverus ülal. Jämedalt väljendades on neljajalgsetel lüli-sammas horisontaal-, inimestel aga vertikaal-asendis. Lüli-samba kõverused rinna ja nimme osas on püstloodi asendi kohanemise tagajärg.

Näiteks, sündinud lamava lapse lüli-sammas on sirge; istuli kõverdub kogu lüli-sammas ettepoole. Vaatab laps ringi — tekib kaela lordoos, ja püstasendis — lumballoordoos. Uurimused lüli-samba liikuvuse kohta näitavad, et viimase liikumine on piiratud.

Sagitaalpinna: ette painutades moodustab ta ühtlase kõveriku alates 4-st nimmelülilist, taha painutades jaguneb kõverik 3 ossa:

1. Kaela osas — on painduvus suurim.
2. Rinna osas — on painduvus taha väiksem kui ette.
3. Nimme osas — on painduvus suurem kui rinna osas.

Suurim painduvus on rinna ja nimme osade vahel. Nimelt 11 ja 12 rinnalüli ja 1 nimmelüli vahel. Haglund nimetab seda „kriitiliseks“ osaks.

Väliselt on raske otsustada lüli-samba kõverikku, kuna kõverdused on täidetud ja kaetud lihassmassidega, iseäranis lordoos-kõverdused.

Frontaalpinna: külgsuunas on kõverus ühetasane, painduvam rinna osas, kuid nimme osas on võrdlemisi liikumata. Hea liikuvus — rinnakorvi ja nimme vahel.

Horisontaalpinna — on liikuvus piiratud rinna osas, kuid on võrdlemisi hea nimme osas.

(Järgneb)

Maailma

Sakslane Oskar Lutz kerkis nagu üle-õõ esile uue maailmarekordiga vasaraheites — 59.07. Kas tema rikub ka 60 m piiri?

Euroopameister A. Kreek revanšeeris Kalevi korraldusel peetud rahvusvahelistel kergejõustikuvõistlustel sakslasele H. Trippelle, kes teda oli kuulitõukes võitnud märtsis Berliinis peetud sisevõistlustel. Peab ütleva, et favoriidiks oli sakslane, kuna ta alles äsja enne võistlemist Tallinnas oli kodumaal tõuganud isikliku rekordina 16.16 m, mis oli ühtlasi A. Kreegi isikliku rekordi täpne kordamine. Seega võis öelda, et võistlesid täpselt võrdsete tippmarkidega kuulitõukajad ja ainult nende omavaheline võistlus pidi otsustama, kumb on momendil parem. Selleks oli Kreek, kes saavutas 15.96, millega ta lõi sakslast 44 sentimeetriga. See on juba nagu Kreegi tava: teised võivad mujal tõugata ükskõik kui võimsad tippmargid, kuid ühises kuuliringis võisteldes võidab ikkagi Kreek, kuigi ta seejuures ei ületa vastaste varajasemaid tippmarke.

Kreegi üleolekut näitas võimsamini seeriate võrdlus. Mõlemal õnnestus 5 tõuget, kuid seejuures olid Kreegil kõik tõuked üle 15 m ja nendest ainult üks alla 15.80, sakslasel aga ainult 3 tõuget üle 15 m ja nendest ainult parim tõuge napilt üle 15½ m. Viie tõuke keskmine oli Kreegil 15.74,2, Trippel ainult 15.19,8, vahe seega üle ½ meetri! Pärast võistlust ennustasid mõlemad üksteise kohta lähemal ajal 16½ m ületamist. Meie arvates polnud Trippe Tallinnas õiges hoos, kuid ta ei otsinud ka sellele vabandust, vaid pealegi kiitis head kuulitõuke-paika. Tulevikus tuleb Kreegi ja Trippe vahel igal juhul kõva rebimist.

Samadel kergejõustikuvõistlustel oli esmakordne, et Eesti pinnal kohtusid Saksa ja Soome kergejõus-

tiklased. See teostus 1500 m jooksus, milles 10.000 m maailmarekordimees soomlane Taisto Mäki võitis sakslase Schamburgi, kes sellel distantsil polnud tänavu veel kordagi joosnud alla 4 minutit ega suutnud seda koos soomlasega ka Tallinnas, kus pealegi on pehme rada. Meie E. Veetõusme suutis nendele peagu lõpuni kannul püsida ja püstitada isikliku rekordina 4.03,1, millest kiiremini on eestlastest joosnud ainult E. Prööm (4.00,4), J. Piliste (4.02,6) ja R. Uba (4.03,0). Soomlase ajana fikseeriti 4.01,3 ja sakslasel 4.01,6.

Mie kergejõustiklaste esimene välisreis tänavu teostus Soome. Reisi tegid kaasa G. Sule, F. Issak, A. Kreek, A. Mahlstein, R. Toomsalu, E. Prööm ja M. Roomere. Seega seitse meest.

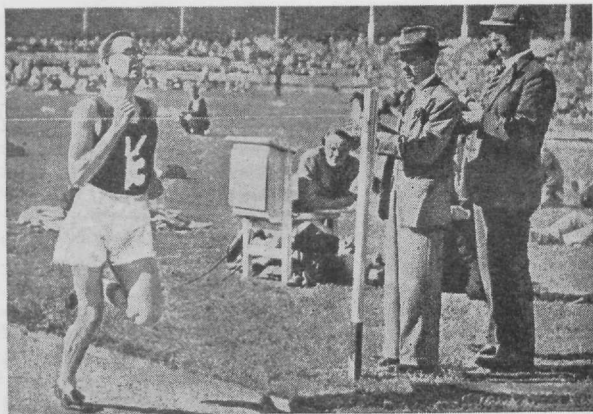
Ruudi Toomsalul tuli 100 m-is võistelda Põhja-maade nobedaima mehega, rootslase Lennart Strandbergiga, ja soomlase Alpo Savolaisega, kuna ülejäänud konkurents oli nõrgem. Kolme parima järjestus ja ajad olid: 1. Strandberg 10,6. 2. Savolainen 10,7. 3. Toomsalu 11,2. Kui aga vaadata finišist tehtud fotot, jäävad tehnilised tagajärjed mõistmatuiks. Rootslase ja soomlase vahemaa momendil, millal rootslane parajasti on purustanud finišilindi, on 2 m, mis eeldab, et ajavahe peab olema suurem kui 0,1 sek. Toomsalu on sel momendil, mil Savolainen 2 m joonel enne finišit on astumas sellest üle, just astunud 3 m joonele. See eeldab, et Toomsalu ei saanud olla Savolaisest ½ sekundit järel. Kui Toomsalu ei jäänud just kolmel viimasel meetril lödvaks, võis ta aeg halvemal juhul olla 11,0, nagu seda toob ka üks Soome lehtedest kas veana või õigena. Sama kolmik võistles kaasa ka Turus, kus jooksid 200 m. Siin Strandberg rebestas reielihase, mispärast katkestas jooksu ja peab mõneks ajaks jääma sõerajalt eemale. Üllatuseks oli, et Toomsalu revanšeeris Alpo Savolaisele, saavutades ajaks 22,5.

Kreek oli kuulitõukes kindel peremees, kuigi tema kuulikaared ei annud välja neid mõõtusid, mida soomlased temalt lootsid. Ta võitis tagajärjega 15.48. Muuseas: ka Kreek pole Soome pinnal saavutanud eriliselt hülgavaid tulemusi. Teise koha pani kinni A. Mahlstein (14.41), kuna soomlased said vaevu üle 14 m.

Meie odaviskajad ei näi soomlastele imponeerivat. „Suomen Urheilulehti“ kirjutab pärast võistlusi: „Odakaksik Sule ja Issak ei jätnud eriti veenvat muljet, kuid ega Sule ole Soomes kuski olnud efektne, nii hea odamees kui ta ka oma tehnilistelt tulemustelt ei ole. Nüüdki kippsu ta jääma 60 meetrile, kuid ainult ühe õnneviskega pääses ta Vainiost mööda. Issak on natuke kindlam, kuid tema stiilis on aiva hagusid. Ei saa oda lendu üksnes käievarveoga.“ Igal juhul Sule tegi 69.52 ja kaotas aimult Nikkasele, kuna Vainio tagajärg oli 69.25. Issak jäi neljandaks 63.95-ga. Turus Sule kaotas peale Nikkase veel Toivosele. Tulemused olid: 1. Y. Nikkanen 70.87. 2. K. Toivonen 68.03. 3. G. Sule 66.40. 4. F. Issak 65.70. Paar päeva hiljem tegi Issak Tartus aga 70.80! Meie odameestel on hooaeg alles ees ja kui nad Soome pinnal nagu neetult ei saa teha hülgetulemusi, siis küll nad seda suudavad mujal.

kergejõustiku - peegel

Inglane Sidney Wooderson on ka tänavu maailmarekordi-vormis. Seda tõestab tema uus maailmarekord $\frac{1}{3}$ miili jooksus ja tore aeg — 4.07,6 — miilijooksus.

Hooaja alguses avaldasid sakslased lootust, et tänavu ületatakse vasaraheites 60 m piir, ja tegid selle Blaski ja Heini ülesandeks. Kuid enne neid üllatas kolmas sakslane — Oskar Lutz. Ta küll ei ületanud 60 m, kuid kehtutas Blaski maailmarekordi. Dortmundis heitis ta 59.07, mis on niisama palju sentimeetreid üle maailmarekordi kui üle 59 m. Nagu kuuleme, tegi ta selle tagajärje kõigi määruste pärast, mispärast on kindel, et sakslased esitavad tagajärje kinnitamiseks maailmarekordina.

Muide: sakslased on vasaraheite maailmarekordi parandanud niivõrd lühikeste vaheaegade järele ja niivõrd kiiresti, et ühtki neist pole veel saanud kinnitada uueks maailmarekordiks, sest rekordide kinnitamine toimub alles Helsingi olümpiakongressil. Ametlikuks maailmarekordiks on ikkagi veel Pat Ryani 57.77.

Sakslased on maailmarekordi parandanud järgmiselt:

58.24	Karl Hein	1938
59.00	Ervin Blask	1938
59.07	Oskar Lutz	1939

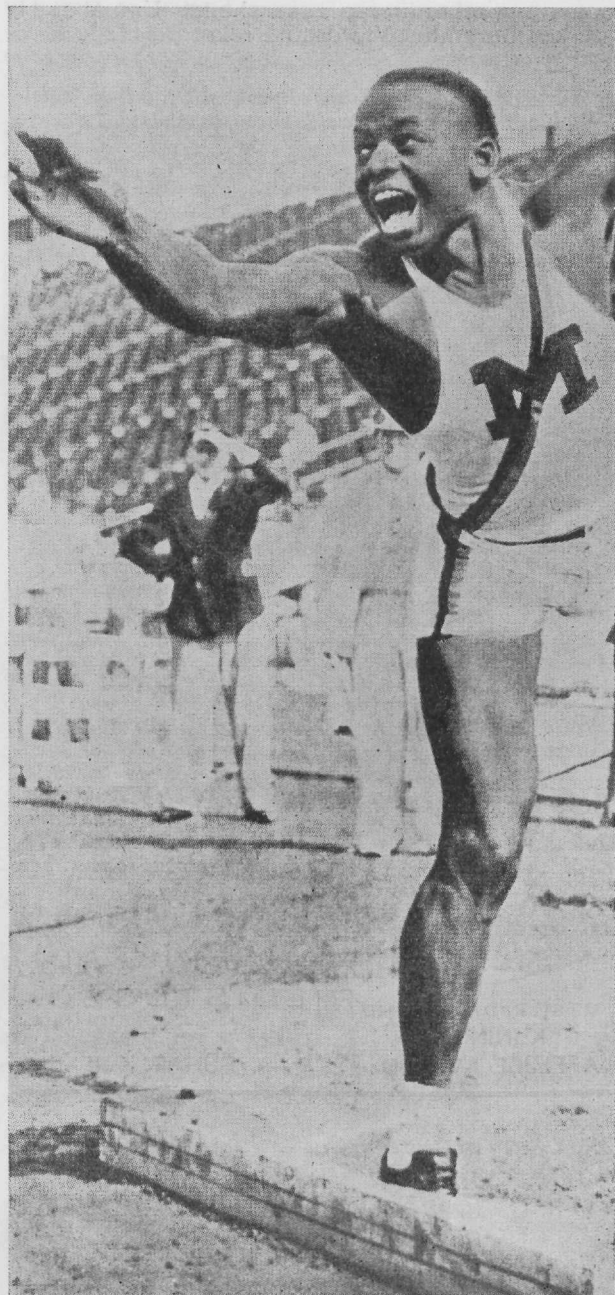
Peale selle on Ryani rekordi ületatud Heini ja Blaski poolt korduvalt, kuid pärast ülaltoodud nimistus märgitud tagajärgede püstitamist, nii et need ei moodustanud vahepealseid etappe maailmarekordi redelil. Nii heitis Hein läinud aastal täiesti määruste pärast ka 58.77, täpselt 1 m rohkem Ryani rekordist. Muuseas: Saksas on kaks vasaraheitjat, kelle nimeks on Lutz. Nad on vennad. Teine vend on samuti 50 m mees.

Vasaraheide näib tänavu hoogu võtvat kogu maailmas. Nii saavutas Uno Veidt Soome uueks rekordiks 54.72, Ameerikas on tõusnud uus täht Bennett, kes hiljuti heitis 54.53, mitmes rügis on esmakordselt ületatud 50 m piir ja, vaadates ka oma nina alla, on meilgi võrsunud uus lootustandev suurus O. Linnaste, kes hiljuti ületas teiskordselt 50 m piiri. Huvitav on näha Veidt-Linnaste duelli Eesti-Soome peatselt toimival maavoistlusel.

Brasília hakkas tootma häid sprintereid. Nende parimast sprinterist, neegrist Bento de Assisest, on meil varem inigi juttu olnud. Tänavu on ta 100 m joosnud 10,4-ga. Tema kardetavaimaks konkurendiks kodumaal on Ferraz, kes hiljuti saavutas 10,5. Kuid et Brasiilias on veel teisigi häid sprintereid, tõestab see, et teatejooksus kaeti 4×100 m 41,3-ga. See oleks tähendanud uut Lõuna-Ameerika rekordi, kui viimases vahetuses poleks rikutud 20 m tsooni.

Uued Lõuna-Ameerika rekordid on tänavu püstitatud odaviskes (E. Falkenberg 62.72), kettaheites (B. C. Barros 46.32) ja 10.000 m-is (R. Ibarra 31.07,2).

Neeger Bill Watson on tänavu tõuganud kuuli 16.50,5. Ameeriklased loodavad temast kümnevõistluse olümpiavõitjat Helsingis

Soome uus rekordimees vasaraheites Uno Veidi, kes parandas V. Põrhóla rekordi 54.72-le

Amsterdamis peetud spordipeol oli huvitav võistlus 100 m-is; kohtusid euroopameistrid 1934, ja 1938. aastast — Christian Berger ja M. Osendarp. Jooksu võitis värskem euroopameister — aeg 10,5. Teiseks tuli Heinz Baumgarten ja kolmandaks Berger (10,8). Viimane kavatses startida ka Helsingi olümpial, kuid teatejooksu-meeskonnas.

Hollandlased kavatsevad saata juuli alul Londonis peetavatele Inglise meistrivõistlustele kolm meest. Meil otsitakse võimalusi olümpiakandidaatidele välisvõistluste pakkumiseks. Kuidas oleks, kui mõned mehed saata Inglise meistrivõistlustele? Ülmarguselt 15 a. tagasi suutsime seda.

Nüüd on lõplikult hajutatud kõik kahtlused Elmer Hackney 17,04 saavutamise tõepärasuses. Saksa kergejõustiku-ajakirja „Der Leichtathlet“ erikirja-saatja Ameerikas B. Schittkow tõendab seda oma kirjas. Ta kirjutab:

„Kui ma läinud aastal, mõned tunnid enne Münchenis peetud võistlusi, jälgisin Ameerika meeskonna treeningut, jutustas mulle ameerikiaste coach Ward Haylett, et tal olevat Kansases üks noormees, kes olevat esimese klassi jalgpallimängija. Mehel olevat niivõrd erakordne jõud, et ta 1939. a. tingimata suudab tõugata kuuli üle 16 m. „Watch Hackney,“ lõpetas Haylett jutuajamise... Käesoleva hooaja alul tõukas Hackney 15.93, mis puhul lausuti, et ta olevat võimeline 16 m ületamiseks. Seda ei lasknud ta kaua oodata: nädal hiljemini tõukas ta 16.43, millega jäi küll maha Watsoni 16.50-st. Kuid siis, ainult paari päeva möödumult, tõukas ta Manhattanis (Kansases) 17.04! See oli ainult 36 sm halvem Torrance'i maailmarekordist, kuid näib olevat sama hea

kui kindel, et varsti kustub ka Torrance'i maailmarekord. Pead anda ma küll ei tea, kuid palun mitte imestella, kui ma mõne aja pärast teile teadustan uuest maailmarekordist kuulitõukes.“

Nii siis: Hackney ähvardab veel rohkemaga. Vaesed eurooplased, teie just hakkasite hellitama lootusi 17 m purustamiseks, kuid Ameerika jõudis jällegi ette.

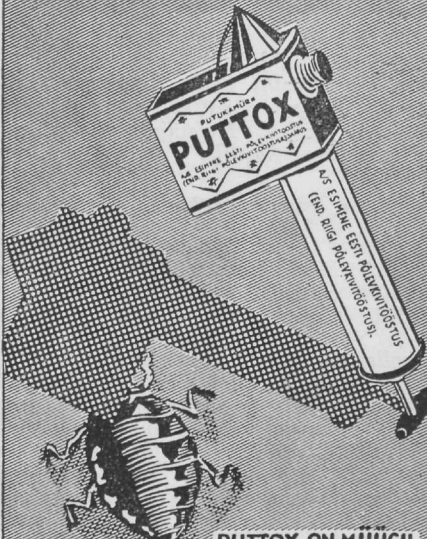
Cunninghami hülgajal kipuvad vägisi mööduma. Pärast kaotust sisevõistlustel neegrile John Boricanile 1000 yardis sai ta nüüd rajal võisteldes kahetõulise kaotuse 1 mülis. Memphises olid ta pearivalideks Fenske, San Romani ja Don Lash. Neist Fenske võitis oma kiirema lõpuspurdiga, saavutades ajaks 4.11,5. Cunningham ei suutnud pidada ka teist korda, vaid lasi endast mööduda veel San Romani, kes jäi võitjast ainult üks meeter maha.

Umbes samal ajal jooksis John Borican New Yorgis kaasa ülikooli meistrivõistluste 1 mülis. Temal polnud just eriti kuulsaid vastaseid, kuid näis, et neeger ei osanud oma jõudu jagada 1 müli katmiseks ja jäi finišis 8 m maha võitjaks tulnud Graves'ist, kelle aeg oli 4.18,8.

Kübi ei kuku kännust kaugemale, — seda tõendab see, et omaaegse olümpiavõitja James Lightbody poeg kuulub praegu Ameerika lootustandvaimate jooksjate hulka. Isa eeskujul on ta valinud endale keskmaajooksud erialaks, kallakuga süiski rohkem 400 m poole. Harvard-Yale'i ülikoolide klubimatšis võitis ta selgesti 440 ja 880 yardi aegadega 48,9 ja 1.55,4.

PUTTOX

HÄVITAB LUTIKAD JA TEISED VASTIKUD PUTUKAD!

PUTTOX ON MÜÜGIL ROHUKAUPLUSTES JA APTEEKIDES.

¼ kg. PLEKKNÕU	Kr. 0.80
½ kg. —	Kr. 1.20
1 kg. —	Kr. 2.—

PIHUSTAJA Kr. 1.35

½ ESIMENE ESTI PÕLEVKIVITÖÖSTUS TALLINN, VALLI 4-3 TEL. 450-85; 450-62

MAITSERIKKAD PILDISTUSED

MEISTERFOTOGRAAFID KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

Mis saavutame Luzernis?

Jutuajamine laskurite juhi kindral-major O. Sternbeckiga

Mailmameistrivõistlused laskmises peetakse tänavu 30. juunist — 10. juulini Luzernis. Eesti laskurid võistlevad neljandat korda maailmameistrivõistlustel. Varem on võetud osa Lvovis (1931. a.), Roomas (1933. a.) ja Helsingis (1937. a.) peetud MM-võistlustest.

Suurte lootuste ja käimasolevate ettevalmistuste perioodil kõnetasime Eesti laskurliidu esimeest kindral-major Otto Sternbecki, et temalt saada ülevaadet eelseisvaist Luzerni maailmameistrivõistlustest ja meie laskurite väljavaadetest.

Eesti laskurite juht lausus:

— Meie laskehuvilistele, kes on harjunud ajakirjandusest lugema Eesti laskurite treeningtulemusi, tundub sõna „mure“ paljudele ebasünda naljana. Igal valikvõistlusel on ületatud rekordiliselt ametlikult kehtivaid maailmarekordide, on saavutatud aina hiigeltulemusi, mispärast siis veel kõnelda murest. See näib isegi ebasünda...

Aga siiski...

Isiklikult mina ei ole Helsingi suurheitlusest alates väsinud rõhutamast, et meie eelolev võistlus ei kujune kergeks, ja veelgi suurem enesepettus oleks hellitada lootust, et Luzernis ei leiduks meist paremaid. Maailmas on arvukalt suurrahvusi sadadesse tuhandetesse küündivate laskurklubide liikmetega, ja raske on oletada, et need ei ole teinud edusamme. MM-võistlustel on konkurents üha tihenenud ja tõusnud on tippmeeskondade üldine tase.

Ametlikud maailmarekordid, mida võimalik laske-sportis püstitada ainult MM-võistlustel kaheaastase vahemiku järele, on järgmiseks kohtamiseks juba kõikjal kodustel võistlustel ületatud ja treeningtulemuste võrdlemine nendega ei anna ettekujutust rahvuste tõelisest tasemest, õigemini veel võistlusvõimest.

Eesti meeskonna nimel püsib väikekalibri-püssi matši lamades asendi MR 1964 silmaga Rooma võistlusest. Meie meeskond, saavutades valikvõistlusel 1980 silma, ületas 16 silmaga MR-i. Tõeliselt ei ole tänapäeval 1980 silma üldse märkimisväärne tulemus. Rootsis, Norras, Soomes, Ameerikas ja Saksamaal on kodurajal 1985 silma juba tavaline nähe. Norrköpingi meeskond olevat saavutanud isegi 1993 silma! Edasi võiks märkida, et G. Lokotar püstitas Roomas põlvelt asendis MR-i 389 silmaga. Nüüd on lastud välismaal korduvalt kuni 395 silma.

Edasi pean rõhutama, et koduradadel saavutatud tulemused veel ei ütle, mida meeskond võiks saavutada kindlaksmääratud matšipäeval Luzernis. Sveitsis on valgustus, õhu läbipaistvus, märkide nähtavus ning sealsete olude mõju laskmise täpsusele hoopis erisugune kui põhjamaadel. Valgustusvõime ja õhu väiksem läbipaistvus värvilise virvendamisega mägedest piiratud laskeradadel, edasi valgusrefleksid ümbruskonna lumega kaetud mägedelt, võimalikud ajakaotused pilvituse ja äikesega võivad saada lausikmaa laskuritele saatuslikuks. Sealsetele oludele tuleb kohanda ja sellele ühtlasi kohandada relvade sihtimisvahendeid. Säärases tingimuses võrdvõimelistest meeskondadest võidab see, kes selles kohanemise-töös on kiirem, kogenum, osavam ja õnnelikum.

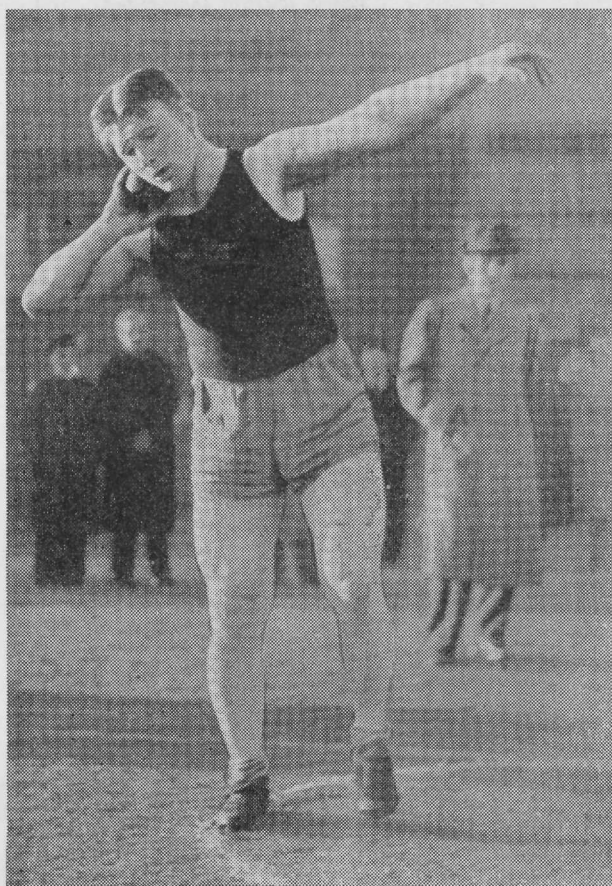
Sellel on seletatav, miks MM-võistluste vaheajal saavutatud hiigeltulemused koduradadel naljalt ei kordu suurvõistlustel. Rooma ja Helsingi vahemikul saavutati korduvalt väikekalibri-püssist lamades kogusummas üle 1980 silma. Tegelikult aga Helsingis ükski

rahvus ei küündinud Eesti nimel seisva 1964-silmalise MR-ni, mis püstitati Roomas. Samuti ei kõigutanud keegi G. Lokotari põlvelt asendi MR-i — 389 silma, kuigi „koduseid“ tulemusi paljudel rahvastel oli üle 390 silma. Helsingis oli parimaks tulemuseks ainult 385 silma ja seda neljal (!) laskuril. See ei ole tingitud võistluspala-vikust, vaid Helsingis oli võistluse ajal keerutav vali tuul, mis ei võimaldanud püstitada suurtulemusi.

Need sõnad ei ole mõeldud hirmutamiseks ega ka eelvaanduseks meie laskurite võimaliku kaotamise puhuks. Need on mõeldud ainult meie laskehuviliste liialdatud lootuste ja võimalike pettumuste vastu ajajärgul, millal ajakirjandus on toitnud lugejaid maailmarekordide järjekordsete ületamisega. Maailmarekordide saab ületada ainult kindlaksmääratud matšipäeval Luzernis sealsetes oludes.

Õigem on heita pilku sellele tööle, mis on tehtud meie laskurite ettevalmistamise alal, ja nende põhimõtetele, mis on võtnud omaks laskurliit.

Juhtidel on olnud peamiseks põhimõtteks, et kaits-ta Argentiina rändkarikat vabapüssimatšis.

Meie uus kuulitõuke loolus — A. Mahlstein, kes tänavu on saavutanud oma parima margina 15.10

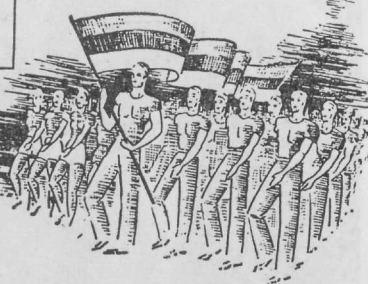
Ühises rütmis...
ka majanduslikule edule!

Rahva ühistöö saavutused

ETK NAUDINGSUITSUD	AHTO	TURIST	VIKING	PALLAS
ETK KOHVID, TEE JA VEINID				
ETK E HITUSTARBED, PÖLLUTÖÖMASINAD				
ETK KOOLITARBED JA JALGRATTAD				

ETK

TOOTED ON VAARILISED
 TÕUSVALE RAHVALE!

29. jaanuarist alates on peetud 11 kontrollmatši, kusjuures ilmastik enamikul kordadel on olnud halb. Neil valikvõistlustel on saavutatud küll hiilgavaid tulemusi ja matšide keskmised tagajäred on jalustrabavad kogu maailmas. Edasi vaatleme keskmiste kõrval ka seda kõikumist, mis Luzerni sõitjad on saavutanud mitmekesistes oludes. G. Lokotar: keskmine 1118,9 (parim 1138, nõrgim tulemus 1107) silma; A. Liivik vastavalt 1116,5—1127—1103; K. Kübar 1115,9—1136—1100; E. Kivistik 1113—1119—1102; J. Vilberg 1112,3—1123—1089; H. Kivioja 1107,9—1116—1096; E. Rikand 1105,6—1123—1088; E. Rull 1101,5—1127—1085.

Viie esimese laskuri keskmine kogusumma on 5576,55 silma ja laskuri keskmine 1115,3 silma. Seda taset tuleb pidada erakordseks, mida ei ole saavutanud ükski teine rahvas veel oma koduradadel. Toodud andmetest nähtub, et Argentiina rändkarrika vastu vaidlematud kaitsjad on G. Lokotar, A. Liivik, K. Kübar, E. Kivistik ja Joh. Vilberg, kui neid Luzernis ootamatu haigus või muu põhjus ei varitse. Tarbe korral on kasutada võimas reserv. Maailmas parema ettevalmistusega meeskondi momendil silmapiiril ei ole. Senised nimekamad rivaalid Soome ja Šveitsi meeskonnad üksikul eriti õnnestunud laskmisel viie esilekerkinud parima kogutulemus ei ulatu meie kindla meeskonna keskmise tulemuseni. Mis aga juhtub Luzernis, seda on raske öelda.

Järgmine tähtsaim võistlusala on matš muutmata sõjapüssist Soomelt annetatud „Mannerheimi maakerale“. Eesti laskuritel oli võimalus harjutada ainult nelja šveitsi sõjapüssiga ja sedagi piiratud kujul vastava laskemoona vähesuse tõttu. Šveitslased oma relvaga on saavutanud meeskonna keskmisena 524 silma. Meie võime siiski rahul olla oma meeskonnaga. Alul ei küündinud tulemused isegi 500 silmani, aga eelviimasel võistlusel oli määratud meeskonna keskmine juba 517 silma.

Treeningperioodi keskmised tulemused olid: P. Karu 504,3; K. Jürgens 503,8; K. Vilberg 502,1; L. Viljus 501; E. Artna 500,3; K. Lomp 500,2; V. Jaanson 491,9 ja V. Kukk 476,6 silma. Tiptulemused: P. Karu 523; K. Jürgens 525; K. Vilberg 520; L. Viljus 529; E. Artna 516; K. Lomp 515; V. Jaanson 520 ja V. Kukk 511 silma.

Meie sõjapüssilaskurite tipud on šveitslaslikud — head, aga šveitslastel on see igapäevane keskmine.

Väikekaliibripüssist on asendi matšideks kujunenud järgmised koosseisud valikvõistlustel: püsti asendis keskmisega — A. Liivik 376; E. Kivistik 374; A. Kukk 373; E. Rikand 370 ja H. Kivioja 370 silma. Keskmine kogutulemus 1863 silma. Põlvelt asendis: E. Kivistik 391; H. Kivioja 390; E. Rikand 390; A. Liivik 388; G. Lokotar 386. Meeskond 1945 silma. Lamades asendis: Joh. Vilberg 397; H. Kivioja 397; V. Jaanson 396; E. Rikand 396 ja E. Kivistik 395 silma. Meeskond 1981 silma.

Vabapüstolist on saavutatud kodusel rajal ka häid tulemusi.

— Mis saavutame Luzernis? — küsime lõpuks.

— Võhikule võib tunduda, et oleme suurtulemusi saavutanud kergelt, ilma suurema vaevata. Tegelikult on kõik olnud tugeva ettevalmistuse vili. Ei ole saanud rääkida laskurite ületreeningust ning väsimusest ja sellega vabandada edaspidise harjutamise katkestamist. Kui meie laskurid on tunnud väsimust, siis on harjutatud hambad ristis niikaua edasi kui on kadunud igasugune väsimus. Loodan, et meie väsimatud laskurid jätkavad võidukäiku ka Luzernis.

Arno Poolak.

Alec James'i KARJÄÄR

Ma ei unusta kunagi üht mängu Prestoni-ajal. Morris tuli minu juure riietusruumi ja küsis: „Kas kohtunik on sinu sõber, Alec?“

„Sõber? Ma ei tunne seda meest üldse!“

„Noh, ta küsis igatahes sinu järele ja ütles, et tahab täna sind hästi silmas pidada!“

Mäng algas. Kohtunik tuli minu juure juba esimesel võimalusel, ja ütles:

„James, ma pean teid juba silmas!“

„Miks siis? Mida olen siis teinud?“ küsisin. Tema aga raputas pead ja jooksis juba eemale. Paar minutit hiljem paisati mind pikali, kui pall oli minu käes. Kuid see sündis täiesti fairilt ja mul polnud selle kohta midagi ütelda. Kõlas aga ere vile ja kohtunik määras meie kasuks karistuslöögi. Mängija, kes paiskas minu pikali, küsis: „Miks karistuslööki, kohtunik?“

„See oli tehtud mr. James'i vastu. Teie ei tohi teda pikali paisata. Ta on suurim jalgpallimees maailmas!“ tuli kohtunikult üllatustlik vastus.

Muidugi tulid selle peale vahelehüüded ja protestisõnad vastaste poolt. Kuid kohtunik jäi kindlaks oma otsuse juure ja asi kukkus seda piinlikum välja, kui meie Harrison — üks tugevaima löögiga mehi, keda olen tunnud — selle karistuslöögi 40 meetrilt pommina vastase väravasse põrutas!

Ma ei saanud sellest kohtunikust üldse aru. Miks pidi mulle lubatud olema mäng „vatis“? Poolajal tõstsin protesti riietusruumis. Karjusin nii kõvasti, et kohtunik pidi seda kuulma: „Kutsuge seltsi manager ja direktorid! Tahan kaebust tõsta selle kohtniku peale!“

Taylor tuli mind rahustama. „Ma ei lähe enam välja, ma ei taha säärase vilemehe juhtimisel mängida,“ protesteerisin.

Aga Taylor vastas: „Tule juba, Alec! Ära ärritu!...“ Läksin lõppeks platsile ja Morris saatis mind. „Rääkisin just kohtunikuga,“ ütles ta. „Ta ütleb, et kogu see asi olevat olnud nali.“

Kena nali. Teisel poolajal tegi ta aga sama: kui mind nügiti fairilt, andis ta ikka vile, ja ma ei ole kunagi teada saanud, miks vilemees seekord nõnda talitas!

11. Kuningas James Wembleys

Oma esimesest katastrofaalsest mängust Šotimaa eest olen juba jutustanud. Kuid vaatamata kartustele, asetati mind järgmisel kevadel Šoti meeskonda mänguks Wales'i vastu. Ma ei olnud seekord nii halb, kuid siiski niivõrd keskpärane, et hooaja lõpuni mind enam ei võetud rahvusmeeskonda. Kuid siis tuli uus šanss. Mind võeti inglise-šoti katsemängu meeskonda. See on säärane mäng, kus mängivad šoti mängijad ja need šotlased, kes mängivad inglise klubides.

Enne, kui sellest jutustan, tahan avaldada oma arvamist säärase katsemängude kohta. Need on nõndanimetatud „rahvusvahelised katsematšid“, mida Inglismaal korraldatakse igal aastal. Minu meelest on see üksnes asjatu ajaraisk. Üks mängija võib säärasel katsematšil mängida nii hästi, mängida oma elumängu, kuid hoolimata sellest ei anta talle võimalust mängida rahvusmeeskonnas. Sest rahvusmeeskonda koostav komitee on tavaliselt juba oma valiku enne seda matši teinud.

See on vaid nagu maiustuse andmine neile, kes niikui ei pääse rahvusmeeskonda. Toon teile ühe näite:

Bill Birell, kes hiljem oli inglise klubi Queen's Park Rangers'i manager, mängis tõesti oma elumängu ühel säärasel katsematšil. Ta oli otse fantastiline. Kogu võistluse kestes ei teinud ta ühtki väärlööki, ei annud ühtki halba söötu ja arvustajad olid temast vaimustuses. Kõik soovitasid üksmeelselt teda paigutada järgmiseks mänguks rahvusmeeskonda... Kuid tema nime ei nimetatud komitees üldse, kui kõne alla tuli uue meeskonna moodustamine.

Ei, säärase katsematšid on mulle olnud kibedaks pettumuseks ja samuti ka kõigile neile mängijaile, kellele antakse näilik šanss pääseda kord ka rahvusmeeskonda, kui ta esitab hea partii. Kuid tal ei ole siiski vähimatki šanssi, mängigu ta kas või kõik jumalad väljal ümber — sest komiteel on juba oma kindel meeskond portfellis!

Edasi: mind oli valitud Šoti rahvusmeeskonda võistluseks Inglismaa vastu. See sai üheks unustamatuks elamuseks kõigile ja jääb vist ainsa sellelaadiliseks püsima ajalukku. See oli Inglise meeskonna kõikide aegade suurim kaotus omal väljal. Mäng peeti Wembleys 31. märtsil 1928. aastal ja tulemuseks oli Šoti või 5:0. Ajakirjandus tegi kohutavat lärmi selle võistluse puhul. Meid nimetati „Wembley imetegijaiks“ ja „viis sinist kuradi“ oli meie haruldane edurivi. Kõikjal olid väljas plakatid:

Kuningas James mängib Wembleys!

Olen vana „jalgpallikala“. Kuid ma ei ole tänini enam näinud säärast briljantset koosmängu ja pallikontrolli kui sel imetusväärusel etendusel, mida „viis väikest sinist kuradi“ inglastele Wembleys näitasid. Meie ülesanne tehti meile tõesti kergeks. Meie pool-

Mängija, kes paiskas minu pikali, küsis: „Miks karistuslööki, kohtunik?“

kaitse — Gibson, Bradshaw ja McMullan — serveerisid meid otsekui eeskujulikud kelnerid perfektsete söötudega...

Jutustan enne väikese loo, mis juhtus enne mängu: Alec Jackson ja mina olime Londoni hotellis toakaaslasted. Kuid me ei saanud öösel hästi magada. Meie akna ees „tilkusid“ kogu aeg šoti „väljarändajad“ — šotlased, kes selleks võistluseks olid sõitnud Londoni. Alles enne koitu uinusime...

Pärast hommikueinet tegi Jackson ettepaneku: „Tule, läheme inglise mängijaid külastama nende hotellis!“... Alec Jackson nimetas end ise tol ajal „SPC“ (Scotlands Premier Choice — Šotimaa esimene valik) ja käitus inglaste juures väga ülbealt. Ta seletas neile, mida ta kõik teeks mängu ajal inglastega... Ükski inglane ei vastanud sõnagi, sest nad tundsid Jacksonit suure bluffijana ja tema teravaid vastuseid, kui asi vaidluseks oleks läinud. Sest Huddersfieldi mees Clem Stephenson mäletas Jacksonit väga hästi...

Clem ja Alec püüdsid kord üksteist suurte juttudega üle trumbata. Mõlemad kiitlesid, et nad on maailma parimad mängijad. Lõppeks Clem tõi välja oma trump-ässä:

„Kui võtan kõik oma karika- ja liigamedalid ning löön sulle vastu pead...“

„... Siis ei tunne ma seda üldse, kui ma kõik oma internatsionaali mütsid endale pähe panen!“ andis Jackson kohe vastuseks, mis lõi Stephensoni otseteed k-o! Asi on nimelt selles, et Inglismaal antakse igale rahvusmängijale, kui ta pääseb rahvusmeeskonda, iga korra eest väike mütsike mälestuseks.

Kuid sel päeval täitis Alec oma mahlakad lubadused inglastele. Ta lõi kolm väravat viiest ja esitas eeskujulikemat ääretormaja mängu, mida olen näinud elus. Mina ise lõin kaks ülejäänud väravat. Kuid mees, kes oli nii ütelda selle võidu „isaks“, oli minu vana kooli-

vend ja mängukaaslane Hughie Gallacher. Ta ei saavutanud küll ühtki väravat, kuid tema meisterlik oskus inglise kaitset segi ajada ja meid vabaks mängida, andis meile võimaluse skoori nii suureks tõsta.

12. Prestonis plahvatab pomm

Juba varemalt märkisin, et rahvusvahelised mängud said minu lahkumise põhjuseks Prestonist. See lugu tuli nõnda:

Nagu iga teine šotlane või nagu iga mängija üldse, pidasin ma rahvusmeeskonnas mängimist palju suuremaks auks, kui oma klubi eest mängimist.

Preston aga oli teisel arvamisel. Mind kutsuti Šoti rahvusmeeskonda lirimaa vastu. Samal päeval oli Prestonis tähtis liigamatš Manchester City vastu. Minult küsiti, kas tahan ära ütelda maavõistlusest.

„Te saate nagu nii veel palju kordi rahvusmeeskonnas mängida, kuid meil on šanss Manchester City vastu hästi mängides pääseda tagasi esimesse liigasse.“ — Olen unustanud tähendada, et Prestonis mängis teises liigas siis, kui ta võttis minu üle Šotimaalt. „Te saate veel mitu korda rahvusmeeskonnas mängida, meil on aga tõusta võimalik ainult üks kord.“ Säärase seletusega tuli direktioon minu juure. Hüva, sain asjast aru ja loobusin maavõistlusest. Mäng lõppes viigiga 1:1 ja mina lõin värava ning iga mängija sai 1 nael preemiat viigi eest. Mina sain ühe naela eraldi — haruldaselt suur tasu kaotatud internatsionaali mütsi eest... Ja et mitte unustada — esimesse liigasse Preston sel aastal nagu nii ei pääsenud...

Järgneval hooajal, kui saabus rahvusvaheliste mängude aeg, elasin üle uue ebameeldiva üllatuse. Šotimaal liikusid kuuldused, et Preston ei vabasta Jamesi rahvusvahelisteks mängudeks, sest Prestonil olevat lootust pääseda 1. liigasse. Iga post tõi mulle kirju tundmatult poolehoidjalt Šotimaalt, milles üteldi, et mind ei paigutata enam rahvusmeeskonda Prestonis pärast.

„Šotimaal teab igauks, et Preston ei soovi teid näha Šoti rahvusmeeskonnas,“ — see oli tavaline kirjade sisu. Võite kujutella, kuidas ärritusin. Mul oli ikka olnud see arvamine, et rahvuslik liit ei tarvitse hoolida seltsidest ja tal on õigust teostada oma valikut seal, kus ta leiab selle sobiva olevat, ükskõik kus klubis ja millises riigis mees mängib.

Kui need kuuldused üha suurenesid, läksin Prestonis manageri Gibsoni juure.

„Mis on siis õieti lahti?“ küsisin. „Šoti lehed kirjutavad, et teie ei taha mind vabaks anda Šoti rahvusmeeskondal!“

Gibson: „See on naeruväärt, Alec! Ärge uskuge sellest sõnagi. Kui Šotimaa teid nõuab, et mängiksife nende eest, rõõmustaksime isegi selle üle.“ Seda ta ütles ja patsutas sõbralikult mulle õlale.

Selle peale teatasin ühele mõjukale tuttavale Šotimaal, et minu klubi ei tee takistusi, kui mind valitakse Šoti rahvusmeeskonda.

Varsti pärast seda tuli Gibson minu juure ja asetas ühe telegrammi minu lauale: „Tahame teada, kas James antakse vabaks, juhul, kui ta määratakse Šoti rahvusmeeskonda.“

„Mida see tähendab?“ küsis Gibson.

Ütlesin selle peale, et kirjutasin ühele tuttavale olukorrast, mida Gibson ise mulle seletas.

Millise vastuse andis Preston Šotimaale, seda ma ei tea, igatahes mind ei määratud järgmiseks maavõistluseks meeskonda. See vihastas mind. Teadsin, et oma suure mängu järele Wembleys olin küllalt hea meeskonda võtmiseks. Ja teadsin seda, et Šotimaa liit oleks mind meeskonda võtnud, kui poleks „midagi“ juhtunud...

Kui mulle meeskond teatavaks sai, plahvatasin pommina Prestonis direktiooni tuppa!

„Tean, miks Šoti pole mind määranud,“ ütlesin neile. „Sest te teatasite liidule, et ei anna mind vabaks. Ütlen teile nüüd: Ma ei taha enam Prestonis eest män-

gida! Mul ei ole enam huvi teie klubi vastu ja mida varem siit pääsen, seda parem mulle!"

„Te olete igavene tuisupea, Alec,“ püüdsid nad mind rahustada. „Meil ei ole midagi ühist teie mittemääramisega. Šoti oleks võinud teid igal ajal saada, kui ta oleks teid seekord vajanud.“

Ma ei uskunud neid. Jäin oma seletuse juure, et ei mängi enam Prestoni eest. Kuid kui teatati meeskond järgmiseks liigamänguks laupäeval, siis oli ka minu nimi selles.

Ma mängisin. Tean, et olin kohutavalt vilets, kuid — kes tahaks teist minule kivi visata? Minu mõtted olid täiesti segi, olin pahane ülekohtu pärast...

Pärast mängu kutsuti mind juhatusse erakordsele koosolekule. Minult nõuti seletust minu halva mängu kohta.

„James, teid süüdistatakse, et mängisite viimast matsi tõesti väga halvasti, ja et tegite seda vihuti.“ Nii algas kõrge nõukogu.

„Härrad, see on naeruväärt! Tunnistan, et olin erutatud minu halvasti kohtlemise pärast. Tunnistan, et ma ei olnud oma mõtetega täiesti mängu juures. Kuid hoolimata sellest püüdsin teha, mis võisin.“

Te mõistate: säärane süüdistus on raske küllalt, et kordumisel tema eest saada diskvalifikatsiooni eluajaks.

Direktorid pidasid nõu. Otsus: Ma pidin vabandama seltsi ees oma käitumise pärast. Mul ei olnud küll meeleolu nende ees kummardada... kuid lõppeks ütles mulle ikkagi mõistus, et pean seda tegema. Ja pärast seda näis kõik jälle olevat parimas korras...

13. „Tarvitsete ainult alla kirjutada...“

Mõne nädala pärast kutsus mind Prestoni manager aga ootamatult läbirääkimistele. Kui ilmusin, oli ka direktor Jim Taylor kohal, too, kes omal ajal nii agaralt mind Raith Roversi juurest üle võttis.

„Alec, te ütlesite mulle alati, et lähete meeleldi Liverpooli. Nüüd oleme asja teile korraldanud. Kõik on teie tranfereerimiseks Liverpooli valmis.“

OVOMALTINE

on kasulik igalpool, olgu spordi või kutsetöö alal tegutsejatele, kus edu suurel määral oleneb vastupidavusest. «Ovomaltine» aitab suurendada vaimlist ja kehalist võimet. Kas ei peaks Teiegi tähelepanu pöörama sellele oma võimete kindlustamisel?

Saadaval kõikides apteekides ja rohu kauplustes.

Pealadu: A/S. «Ephag»
Tallinn: Harju tän. 41 ja
Narva mnt. 42
Tartu: Kompanii 1

Dr A. WANDER A.-G. BERN, SCHWEIZ

OVOMALTINE *terwendet ka Teid!*

Sportlaskond!

Sobivad spordiauhinnad ja ilusad mälestusesemed on

ED. TASKA

kaunistatud nahatööd ja kunstköited

Kunstihoone — Tallinn

See oli ju hea! „Kõik oli ette valmistatud,“ — peale minu allkirja. Ainus silmapilk, millal mängijal on tõesti midagi ütelda, on see, millal ta kirjutab oma nime ülevõtmise aktile alla. Well, sel hetkel ma ei olnud nii kindel, kas uus seltsi vahetus on õige mulle.

Juba samal pärastlõunal saabusid Liverpooli direktorid, et minule „auku pähe rääkida“. Ma ei teadnud veel sel silmapilgul, et Liverpool oli valmis minu eest 9000 naela Prestonile maksma, mille eest Preston saab veel ühe väravavahi. Kuid kuigi oleksin seda teadnud, ei oleks ma oma otsust võinud muuta. Sest mina oleks selle vahetuse juures ainult kaotanud. Mul oli nimelt saada mõne nädala pärast umbes 520 naela preemiat ja lahkumisel Prestonist oleksin saanud vaid väikese protsendi sellest. Preemiaid antakse siis, kui mängija on viis aastat ühes seltsis mänginud.

Kui seisin vastamisi Liverpooli direktoritega, meenus mulle ühe vana sõbra nõu: „Püüa mõelda seda, mida nemad mõtleavad. Nad ei pea tavalist jalgpallimängijat targaks, ootavad temalt „mõistust“ ainult väljal mängu ajal.“

Selle nõu järgi talitasin nüüd. Kui olin neile tuhandeid naelu väärt, miks ei peaks mina siis osa saama säärasest suurest summast. Teadsin muidugi, et säärased kokkulepped on seadusevastased. Kuid miks pidin kaotama oma preemia, mille olin tõesti ära teeninud, et siis Liverpoolis saada sama, mis Prestoniski: 8 naela nädalas ja väikesed preemiad võidetud ja viiki mängitud mängude eest. See 8 naela näis mulle liig närusena selle 9000 naelaga võrreldes, mida teised pidid saama minu võimete eest jalgpallis!

Niisiis, ma urisesin ja virisesin ning lõppeks ütlesin äral

(Järgneb.)

KUUST KUUSSE

1944. a. taliolümpiamängud Londoni korraldada

1940. a. taliolümpia Ga-Pa's

Veel pole peetud Helsingi olümpia, kui juba uut elavust tekitab rahvusvahelise olümpiakomitee (IOK) otsus, anda 1944. a. olümpia Londoni korraldada. See oli ka Eesti seisukohalt parim lahendus puht-sportlikust seisukohast lähtudes. Inglise kahtlemata ei taotle olümpiamängude korraldamisega mingisuguseid poliitilisi eesmärke ega propagandat, vaid korraldab Helsingi eeskujul olümpia, mis teenib üksnes sporti ja olümpiavaimu.

Olümpiamängude usaldamine 1944. aastaks Londonile ei tulnud siiski üllatusena. Teatavasti oli ta pretendendiks ka 1940. a. mängudele, kui pärast Tokio loobumist Helsingi neid endale poleks võtnud. Üllatuseks oli aga 1940. a. taliolümpia äravõtmine Schveitsilt ja üleandmine Saksale, kes need seega teist korda järjest korraldab Garmisch-Partenkirchenis. Puudub igasugune kahtlus, et Saksa korraldab taliolümpia jällegi suurepärasena. Imetlust äratav aga see, et Saksa üldse võttis taliolümpia oma kätte. Just samal nädalal, millal istus koos rahvusvaheline olümpiakomitee kongress, võis Saksa lehtedest lugeda, et Saksa ei kavatsengi pretendeerida taliolümpiale, kuid ta ei lepiks ka sellega, kui Schveits laseks taliolümpia korraldamise puhul sellele võistlejatena ka suusatamisõpetajaid. Kuid lehtede informatsioon oli üks asi, kõrgete spordijuhtide (ja ka riigi) otsus teine asi. Eestil pole aga midagi nurisemiseks: Saksa korraldab olümpia laitmatult ja meie mõnel osavõtjal on ükskõik, kas saada olümpia-atleediks Ga-Pa's või St. Moritz's.

Suveolümpia usaldamine Londonile tähendab, et London korraldab teist korda olümpiamängusid. Esiimesed korraldas ta 1908. a., millal need kujunesid

pöördepunktiks olümpiamängude ajaloos, sest siis võis esmakordselt rääkida kogu maailma osavõtust olümpiamängudest. Peale Londoni on ainult Pariisil olnud au kaks korda korraldada olümpiamängusid — 1900. ja 1924. a. Ateena, kes ka kandideeris 1944. a. mängudele, on peale esimeste olümpiamängude 1896. a. korraldanud ainsa vaheolümpia — 1906. a.

Tulevikuplaanid olümpiamängude suhtes peaksid olema selged. Kuid eelkõige tootame ära Helsingi olümpia.

Korrespondentsvõistlused tõstmises

Rohkesti vanema generatsiooni tõstjaid

Hooaja neljandad ja ühtlasi viimased korrespondentsvõistlused tõstmises toimusid 18.—23. maini.

Viimastel võistlustel startis rohkemal arvul tõstjaid vanemast generatsioonist. Tulemused olid tehniliselt tagajärgedelt paremad eelmistest võistlustest.

Eriti tuleb märkida vanameistrite P. Mürgi, K. Oole ja A. Luhaääre õnnestunud come-backi. Nooremast generatsioonist esinesid paljulubavalt sulgkaalus R. Västriku ja J. Rebane; kergekaalus M. Ilbak; keskaalus A. Riivik, R. Tedrekull ja V. Saar; poolraskekaalus rühib Villem Tamm järjekindlalt 340 kg piiri lähedale; raskekaalus E. Laine on tõusmas uueks järglaseks A. Luhaäärele.

Tehnilised tagajärjed hooaja viimasel võistlusel kujunesid järgmisteks:

Sulgkaal:

	Surumine	Rebimine	Tõukamine	Kogusumma
1. R. Västriku, Pärnumaa	70	85	107,5	262,5
2. A. Kask, Pärnumaa	80	70	100	250
3. J. Rebane, Tartu	72,5	77,5	100	250
4. J. Västriku, Pärnumaa	72,5	75	100	247,5
5. V. Laas, Tartu	72,5	75	95	242,5

Kalev korraldas Tallinna staadionil hooaja esimesed rahvusvahelised kergejõustikuvõistlused, millel välismaalastest startisid sakslased H. Trippe ja Schaumburg ning soomlane T. Mäki. Pildil 1500 m jooks. Veab Mäki, kelle kannul Schaumburg, E. Veetõusme, R. Uba (paretiiga), F. Tungal j. t.

Kergekaal:

1. P. Mürk, Valgamaa	80	100	125	305
2. M. Ilbak, Pärnumaa	92,5	85	117,5	295
3. V. Siirak, Tallinn	82,5	85	107,5	275
4. A. Jüdna, Pärnumaa	80	80	105	265
5. A. Leisson, Tallinn	80	82,5	102,5	265
6. J. Porilaitis, Petserimaa	75	80	105	260
7. A. Kliimak, Virumaa	80	80	100	260
8. J. Vaikma, Tartu	72,5	77,5	100	250
9. V. Rahnik, Läänemaa	67,5	75	97,5	240

Keskkaal:

1. A. Vaikma, Tartumaa	90	95	120	305
2. A. Riivik, Tartu	87,5	90	117,5	295
3. R. Tedrekull, Tallinn	85	87,5	115	287,5
4. V. Saar, Tartu	82,5	87,5	115	285
5. R. Neerot, Virumaa	75	85	110	270
6. A. Nagel, Virumaa	80	82,5	105	267,5
7. A. Tolver, Pärnumaa	75	80	105	260
8. H. Silla, Virumaa	75	77,5	105	257,5
9. R. Laas, Pärnumaa	75	77,5	100	252,5

Poolraskekaal:

1. V. Tamm, Läänemaa	95	100	135	330
2. K. Oole, Tallinn	97,5	102,5	127,5	327,5
3. J. Koger, Petserimaa	92,5	97,5	135	325
4. E. Lilienthal, Virumaa	77,5	90	120	287,5
5. A. Ivask, Tartu	80	80	110	270
6. K. Mürk, Pärnumaa	75	80	107,5	262,5

Raskekaal:

1. A. Luhäär, Tallinn	120	110	150	380
2. E. Laine, Tartu	105	100	130	335
3. A. Petrov, Petserimaa	85	87,5	117,5	290
4. A. Mathiesen, Läänemaa	80	85	105	270

ARNO POOLAK.

Eesti Mängude rekordid

Kergejõustik.

100 m	11,2	R. Toomsalu
200 m	22,8	R. Toomsalu
400 m	51,9	V. Nesterov
800 m	1.59,4	A. Jürlau
1500 m	4.03,6	K. Fatal
5000 m	15.43,6	E. Prööm
15000 m	52.02,2	M. Tumanov
4×100 m	44,4	Kalev
4×400 m	3.30,6	Kalev
tõkk. 110 m	16,2	J. Talmre.
kõrgus	1,90	G. Schmidt
kaugus	7,22	N. Küttis
teivas	3,65	E. Aärma
kuul	15,01	A. Viiding
ketas	46,92	A. Viiding
oda	65,50	G. Sule

Eesti kergejõustiku edetabel

15. VI 1939

100 m

11,0	R. Toomsalu, Kalev
11,0	K. Ivanov, Kalev
11,1	H. Aumere, Kalev
11,2	G. Vuht, Kalev
11,3	J. Talmre, Kalev

200 m

22,5	R. Toomsalu, Kalev
23,2	H. Aumere, Kalev
23,3	K. Ivanov, Kalev
23,6	K. Pikker, Sakala
23,7	J. Talmre, Kalev

400 m

51,3	E. Nurk, Kalev
52,4	H. Arvo, Sakala
52,4	A. Hallik, ÜENUTO
52,6	E. Vill, Sakala

800 m

1.59,3	E. Veetõusme, Kalev
2.00,4	E. Hurt, ÜENUTO
2.00,7	F. Tungal, ÜENUTO
2.02,8	E. Piisang, ÜENUTO
2.03,8	E. Jakobson, ESS

1500 m

4.03,1	E. Veetõusme, Kalev
4.08,6	E. Prööm, Kalev
4.08,8	R. Uba, Kalev
4.09,2	F. Tungal, ÜENUTO
4.10,8	E. Piisang, ÜENUTO

Kõrgus

1,85	O. Kaldre, ÜENUTO
1,83	A. Levikov, Harju malev
1,80	H. Koik, Sakala
1,80	V. Luuri, Rakvere ÜENU

Kaugus

7,25	R. Toomsalu, Kalev
6,81	G. Vuht, Kalev
6,73	K. Ivanov, Kalev
6,71	E. Kleis, Kalev

Kolmik

14,25	O. Salum, ÜENUTO
13,75	H. Kruusamägi, Kalev
13,59	E. Kleis, Kalev

Teivas

3,70	R. Kiipsaar, ASK
3,70	A. Adamson, Kalev
3,50	E. Viirmaa, ASK
3,50	H. Lindal, Kalev

Kuul

16,06	A. Kreek, Kalev
-------	-----------------

1510 m

15,10	A. Mahlstein, Järvapojad
14,52	A. Lohk, ÜENUTO
14,20	M. Karelsen, ASK
14,08	A. Till, Tartu Kalev

Ketas

45,32	A. Kreek, Kalev
41,48	P. Määrts, ASK
41,34	O. Aaving, Torma ÜENU
41,25	A. Tarmak, ÜENUTO
41,25	K. Epner, Harju malev

Oda

70,80	F. Issak, ASK
69,52	G. Sule, ASK
64,42	A. Mägi, ASK
62,93	E. Romeldi, Harju malev

Moment Eesti-Poola maavõistlusel korvpalli-euroopavõistlustel. Meie meestest on näha O. Eriksoni ja Tillemani.

Ujumine.

Meestele:

Vabaujumine:

100 m	1.07,9	E. Roolaid
400 m	5.57,7	E. Roolaid
1500 m	25.20,0	E. Mõtlük

Rinnuliujumine:

200 m	3.17,8	A. Trahov
-------	--------	-----------

Seliliujumine:

100 m	1.27,7	E. Volke.
-------	--------	-----------

Naistele:

Vabaujumine:

100 m	1.48,5	L. Vugt
400 m	8.21,0	H. Rosenholm

Rinnuliujumine:

200 m	3.51,0	L. Vugt
-------	--------	---------

Seliliujumine:

100 m	1.50,8	H. Rosenholm.
-------	--------	---------------

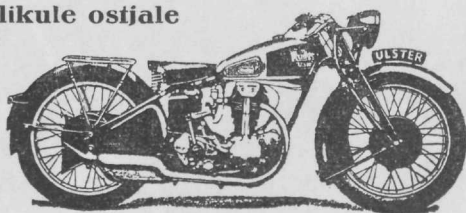
Rattasõit.

50 km maanteel	1.36.49,7	H. Feldma.
----------------	-----------	------------

Tõstmine (olümpia kolmevõistlus).

sulgkaal	257,5 kg	L. Miller
kergekaal	282,5 kg	E. Lund ja R. Mürk
keskkaal	285 kg	A. Mäll
poolraskekaal	322,5	L. Kukkk ja K. Oole
raskekaal	362,5	A. Luhäär.

Nõudlikule ostjale

RUDGE
B. M. W.
TRIUMPH
MOOTORRATTAD

Tugevad ja kiired
spordi- ja turismimasinad

Ja algrattad
kõrgemas täiuses

WANDERER, WIKING,
RUDGE, NORRIS, NORDSTJERNAN

J.t. on aastakümnete jooksul oma
vastupidavust üles näidanud

K.-M. LIER & ROSSBAUM TALLINN,
VIRU 7

Nõudke katalooge

Ekspedeerime igal 5., 15.
ja 25. kuupäeval esimese
klassi reisijate ja kauba-
auriku

„RUHNO“

Tallinnast Kopenhaageni

ümberlaadimise võimalustega ka teistesse Taani
linnadesse ja kõigisse maailmajagudesse. Pileteid
müüb ja kaubaülesandmisi võtab vastu

LAEVAÜHING

G. SERGO & Ko

Tallinna sadam, Baikovi sild 1.
Tel. 314-40, 314-85.

Aktsiaselts

„VILL“

Tallinn, V. Karja 12.

Telefonid:

Juhatus 450-38. Ladu ja kontor 450-39.

NARVA VABRIK, TELEFON 70.

Valmistame

ülrikonna- ja mantliriiet,
villast- ja siidkleidiriiet.

Värvime ja mertseriseerime.

SAUN
RAUA 29

Suvekuudel

on avatud naistele:

Neljapäeval I kl. - 60 s.
Reedel } II kl. — 40 s.
Laupäeval }

meestele:

Reedel } I kl. ja II kl.
Laupäeval } 70 s. — 40 s.

Tunnisaun Kr. 1.50

I klass on varustatud rooma sauna, lamamis-
ja masseerimisruumiga.

Sauna juures asub juuksur

Tel. 311-43.

Asjatundja

tarvitab ainult

- Agfa — kaameraid
- Agfa — filmpakke ja rullfilme
- Agfa — fotoplaate
- Agfa — fotopabereid
- Agfa — kinofilme
- Agfa — röntgenifilme
- Agfa — kiitsafilme
- Agfa — kiitsafilmiaparaate

MOVECTOR SUPER 16

MOVECTOR ISO 16

mis Haridusministeeriumi poolt on lubatud koolidele kasutamisele
võtta

59

„PÄEVALEHT“

ON ISESEISEV, DEMOKRAATLIK JA
ÜLERIIKLIKULT LEVINUIM AJALEHT

SUURIM NING KASULIKEM KUULUTAMISE LEHT EESTIS.
HINNATA KAASANDENA IGAL PÜHAPÄEVAL PILKE- JA
NALJALEHT «KRATT»

MEIE KIRJASTUSEL ILMUB

„LASTE RÕÕM“

— EESTI POPULAARSEIM LASTEAJAKIRI

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

ON TÄIELISIM TÖÖSTUS SEL ALAL EESTIS

TRÜKIKODA

KÖITEKODA

TSINKOGRAAFIA

LITOGRAAFIA

OFFSET-TRÜKK

HINNAD KÕIGILE
VASTUVÕETAVAD

TELLIMISTE
TÄITMINE KIIRE

SUURIMAD NING TÄIELISIMAD
RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALIDE
KAUPLUSED

KIRJANDUSE- JA PABERILAOD EESTIS

TALLINNA EESTI KIRJASTUSÜHISUS

TALLINN-EESTI, PIKK T. 2.

OMA TELEF. KESKJAAAM 428-83